2024/1203

30.4.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2024/1203,

annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024,

ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin ja direktiivien 2008/99/EY ja 2009/123/EY korvaamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 83 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ([1]),

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ([2]),

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artiklan 3 kohdan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 191 artiklan nojalla unioni on sitoutunut varmistamaan ympäristön suojelun korkean tason ja ympäristön laadun parantamisen. Ympäristöä laajassa merkityksessä olisi suojeltava, kuten SEU 3 artiklan 3 kohdasta ja SEUT 191 artiklasta ilmenee, niin että tämä kattaa kaikki luonnonvarat, mukaan lukien ilma, vesi, maaperä, ekosysteemit, myös ekosysteemipalvelut ja -toiminnot, ja luonnonvaraiset eläimet ja kasvit, myös elinympäristöt, sekä luonnonvarojen tarjoamat palvelut.

(2) SEUT 191 artiklan 2 kohdan nojalla unionin ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon unionin eri alueiden tilanteiden erilaisuus huomioon ottaen. Tämä politiikka perustuu ennalta varautumisen periaatteelle sekä periaatteille, joiden mukaan ennalta ehkäiseviin toimiin olisi ryhdyttävä, ympäristövahingot olisi torjuttava ensisijaisesti niiden lähteellä ja saastuttajan olisi maksettava. Kun otetaan huomioon, että ympäristörikollisuus vaikuttaa myös perusoikeuksiin, ympäristörikollisuuden torjunta unionin tasolla on keskeistä sen varmistamiseksi, että näitä oikeuksia suojellaan.

(3) Ympäristörikosten lisääntyminen ja niiden vaikutukset, jotka heikentävät unionin ympäristölainsäädännön tuloksellisuutta, ovat unionissa jatkuva huolenaihe. Tällaiset rikokset ulottuvat yhä useammin niiden jäsenvaltioiden rajojen ulkopuolelle, joissa ne on tehty. Tällaiset rikokset ovat uhka ympäristölle ja edellyttävät sen vuoksi asianmukaisia ja tuloksellisia toimia, mikä edellyttää usein tuloksellista rajatylittävää yhteistyötä.

(4) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/99/EY ([3]) ja unionin alakohtaisen ympäristölainsäädännön mukaisilla seuraamuksia koskevilla voimassa olevilla säännöillä ei ole pystytty riittävästi varmistamaan ympäristönsuojelua koskevan unionin oikeuden noudattamista. Tällaista noudattamista olisi parannettava siten, että käytettävissä on tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia seuraamuksia, jotka vastaavat rikosten vakavuutta ja joista yhteiskunnan paheksunta voi välittyä voimakkaammin kuin hallinnollisten seuraamusten käytöstä. Rikosoikeuden ja hallinto-oikeuden täydentävyys on keskeistä, jotta voidaan ehkäistä ja estää ympäristöä vahingoittavaa laitonta menettelyä.

([1]) EUVL C 290, 29.7.2022, s. 143.
([2]) Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 27. helmikuuta 2024 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 26. maaliskuuta 2024.
([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/99/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 328, 6.12.2008, s. 28).

(5) Direktiivissä 2008/99/EY olevaa ympäristörikosten luetteloa olisi tarkistettava, ja siihen olisi lisättävä uusia rikoksia, jotka koskevat kaikkein vakavimpia unionin ympäristölainsäädännön rikkomisia. Seuraamuksia olisi vahvistettava, jotta voidaan tehostaa niiden pelotevaikutusta, ja ympäristörikosten paljastamisen ja tutkinnan, niihin liittyvän syytteeseenpanon ja niistä tuomitsemisen vaikuttavuutta olisi parannettava.

(6) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tietyn laittoman menettelyn rangaistavuudesta, täsmennettävä asiaan liittyvien rikosten määritelmiä ja yhdenmukaistettava seuraamusten tyyppejä ja tasoja.

(7) Lakisääteisen toimimisvelvollisuuden laiminlyömisellä voi olla sama kielteinen vaikutus ympäristöön ja ihmisten terveyteen kuin aktiivisella menettelyllä. Sen vuoksi tässä direktiivissä säädetyn rikosten määritelmän olisi katettava soveltuvin osin sekä teot että laiminlyönnit.

(8) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä kansallisessa lainsäädännössään rikosoikeudellisia seuraamuksia ympäristönsuojelua koskevan unionin oikeuden vakavista rikkomisista. Yhteisen kalastuspolitiikan puitteissa unionin oikeudessa on vahvistettu neuvoston asetusten (EY) N:o 1224/2009 ([4]) ja (EY) N:o 1005/2008 ([5]) mukaista valvontaa ja täytäntöönpanoa koskevat kattavat säännöt vakavien rikkomisten varalta, mukaan lukien vakavat rikkomiset, jotka aiheuttavat vahinkoa meriympäristölle. Näiden sääntöjen nojalla jäsenvaltiot voivat valita, käyttävätkö ne hallinnollisia vai rikosoikeudellisia seuraamuksia vai molempia. Komission 11 päivänä joulukuuta 2019 antaman tiedonannon ”Euroopan vihreän kehityksen ohjelma” ja 20 päivänä toukokuuta 2020 antaman tiedonannon ”Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia. Luonto takaisin osaksi elämäämme” mukaisesti tietty asetuksen (EY) N:o 1224/2009 ja asetuksen (EY) N:o 1005/2008 piiriin kuuluva tahallinen laiton menettely olisi määritettävä rikokseksi.

(9) Jotta menettely voisi olla ympäristörikos tämän direktiivin nojalla, sen olisi oltava laitonta. Jotta menettely voisi olla laitonta, siinä olisi rikottava sellaista unionin oikeutta, jolla myötävaikutetaan jonkin SEUT 191 artiklan 1 kohdassa vahvistetun unionin ympäristöpolitiikan tavoitteen saavuttamiseen riippumatta tällaisen unionin oikeuden oikeusperustasta, joita voivat olla esimerkiksi SEUT 91, 114, 168 tai 192 artikla, tai siinä olisi rikottava tällaisen unionin oikeuden täytäntöön panemiseksi annettuja jäsenvaltion lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemiä päätöksiä. Tässä direktiivissä olisi täsmennettävä, millainen laiton menettely voi olla rikos, ja asetettava tapauksen mukaan määrällinen tai laadullinen kynnysarvo, jonka on tarpeen ylittyä, jotta tällainen menettely voi olla rikos. Tällaisen menettelyn olisi oltava rikos silloin, kun se on tahallista, ja tietyissä tapauksissa myös silloin, kun se toteutetaan ainakin törkeästä huolimattomuudesta. Erityisesti sellaisen laittoman menettelyn, joka aiheuttaa kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa tai merkittävän riskin huomattavasta vahingosta ympäristölle tai jonka muutoin katsotaan olevan erityisen haitallista ympäristölle, olisi niin ikään oltava rikos, kun se toteutetaan ainakin törkeästä huolimattomuudesta. Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tiukempia sääntöjä rikosoikeuden alalla.

(10) Menettelyn olisi oltava laitonta myös silloin, kun se tapahtuu jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antaman luvan nojalla, jos tällainen lupa on saatu vilpillisesti taikka lahjomalla, kiristämällä tai pakottamalla. Se, että luvan haltijalla on tällainen lupa, ei myöskään saisi estää luvan haltijan saattamista rikosoikeudelliseen vastuuseen, jos lupa selvästi rikkoo asiaankuuluvia aineellisoikeudellisia vaatimuksia. Ilmaisua ”selvästi rikkoo asiaankuuluvia aineellisoikeudellisia vaatimuksia” olisi tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan ilmiselvää ja olennaista asiaankuuluvien aineellisoikeudellisten vaatimusten rikkomista, eikä sen tarkoituksena ole sisältää menettelyvaatimusten tai luvan vähäisten osatekijöiden rikkomisia. Tällä ei siirretä velvollisuutta varmistaa, että luvat ovat lainmukaisia,

([4]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1224/2009, annettu 20 päivänä marraskuuta 2009, unionin valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, asetusten (EY) N:o 847/96, (EY) N:o 2371/2002, (EY) N:o 811/2004, (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 2115/2005, (EY) N:o 2166/2005, (EY) N:o 388/2006, (EY) N:o 509/2007, (EY) N:o 676/2007, (EY) N:o 1098/2007, (EY) N:o 1300/2008 ja (EY) N:o 1342/2008 muuttamisesta sekä asetusten (ETY) N:o 2847/93, (EY) N:o 1627/94 ja (EY) N:o 1966/2006 kumoamisesta (EUVL L 343, 22.12.2009, s. 1).

([5]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1005/2008, annettu 29 päivänä syyskuuta 2008, laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta yhteisön järjestelmästä, asetusten (ETY) N:o 2847/93, (EY) N:o 1936/2001 ja (EY) N:o 601/2004 muuttamisesta sekä asetusten (EY) N:o 1093/94 ja (EY) N:o 1447/1999 kumoamisesta (EUVL L 286, 29.10.2008, s. 1).

toimivaltaisilta viranomaisilta toiminnanharjoittajille. Kun lupa vaaditaan, se tosiseikka, että lupa on lainmukainen, ei myöskään estä rikosoikeudellista menettelyä luvan haltijaa vastaan, jos kyseinen haltija ei noudata kaikkia luvan velvoitteita tai sellaisia muita asiaankuuluvia oikeudellisia velvoitteita, joita lupa ei kata.

(11) Lisäksi on tarpeen, että toiminnanharjoittajat toteuttavat tarvittavat toimet noudattaakseen sovellettavia ympäristönsuojelua koskevia lakien ja asetusten säännöksiä ja hallinnollisia määräyksiä, kun ne harjoittavat asianomaista toimintaa, myös noudattamalla sovellettavassa unionin oikeudessa ja kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja velvoitteitaan voimassa olevien lupien muuttamista tai päivittämistä koskevissa menettelyissä. Tämän pitäisi kattaa myös luvan haltijan velvoitteet päivittää ja uusia tällainen lupa.

(12) Tässä direktiivissä määriteltyjen rikosten ja seuraamusten osalta termiin ”oikeushenkilöt” ei pitäisi lukea sisältyvän valtioita tai julkisyhteisöjä niiden käyttäessä julkista valtaa eikä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä. Koska tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä, jäsenvaltiot voivat antaa tiukempia sääntöjä, mukaan lukien julkisyhteisöjen rikosoikeudellista vastuuta koskevat säännöt.

(13) Joihinkin tässä direktiivissä määriteltyihin rikoksiin sisältyvät kynnysarvona olevat laadulliset tunnusmerkit, joiden täyttyessä menettely voi olla rikos ja jotka edellyttävät, että tällainen menettely aiheuttaa kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, veden tai maaperän laadulle taikka ekosysteemille, eläimille tai kasveille. Jotta ympäristöä voitaisiin suojella mahdollisimman laajasti, nämä kynnysarvona olevat laadulliset tunnusmerkit olisi ymmärrettävä laajassa merkityksessä siten, että ne käsittävät tapauksen mukaan huomattavan vahingon eläimille ja kasveille, elinympäristöille, luonnonvarojen ja ekosysteemien tarjoamille palveluille sekä ekosysteemitoiminnoille. Termi ”ekosysteemi” olisi ymmärrettävä dynaamiseksi kokonaisuudeksi, jossa kasvi-, eläin-, sieni- ja pieneliöyhteisöt ovat elottomassa ympäristössään toisiinsa vuorovaikutussuhteessa toiminnallisena yksikkönä, ja sen olisi katettava luontotyypit, lajien elinympäristöt ja lajien kannat. Ekosysteemin olisi käsitettävä myös ekosysteemipalvelut, joiden kautta ekosysteemi myötävaikuttaa suoraan tai välillisesti ihmisten hyvinvointiin, ja ekosysteemitoiminnot, joilla tarkoitetaan luonnollisia prosesseja jossakin ekosysteemissä. Pienemmät yksiköt, kuten mehiläispesä, muurahaiskeko tai kanto, voivat olla osa ekosysteemiä, mutta niitä ei pitäisi katsoa itsessään ekosysteemiksi tätä direktiiviä sovellettaessa.

(14) Tätä direktiiviä sovellettaessa termi ”vamma” olisi ymmärrettävä laajassa merkityksessä siten, että se kattaa minkä tahansa ihmiselle aiheutuvan fyysisen haitan muodon, mukaan lukien muutos kehon toiminnassa tai solurakenteessa, lyhytaikaisen, kroonisen tai kuolemaan johtavan sairauden aiheuttaminen, elimistön toimintahäiriö tai muu fyysisen terveyden heikkeneminen, mielenterveyttä lukuun ottamatta.

(15) Energian eri muotojen, kuten lämmön, lämpöenergian lähteiden, melun, mukaan lukien vedenalainen melu, ja muiden äänienergian lähteiden, värähtelyjen, sähkömagneettisten kenttien, sähkön tai valon, johtaminen ympäristöön voi aiheuttaa huomattavaa vahinkoa ilman, veden tai maaperän laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille taikka kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle. Unionin ympäristölainsäädännön eri välineissä säännellään energian johtamista ympäristöön, esimerkiksi vesien suojelun, meriympäristön, meluntorjunnan, jätehuollon ja teollisuuden päästöjen aloilla. Kun kyseiset välineet otetaan huomioon, energian laittoman johtamisen ympäristöön olisi oltava tämän direktiivin nojalla rikos, jos se aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa ympäristölle tai ihmisten terveydelle.

(16) Jos tässä direktiivissä määritellyt rikokset liittyvät esimerkiksi sellaiseen menettelyyn kuin markkinoilla saataville asettaminen tai markkinoille saattaminen, myynti, myytäväksi tarjoaminen tai kauppa, tähän olisi sisällytettävä menettely, joka toteutetaan tieto- ja viestintäteknologioiden välityksellä.

(17) Tässä direktiivissä otetaan käyttöön rikoksena sellaisen tuotteen saattaminen markkinoille ympäristön suojelemiseksi tarkoitetun kiellon tai muun vaatimuksen vastaisesti, jonka käyttö laajassa mittakaavassa johtaa sellaisen materiaalien tai aineiden, energian tai ionisoivan säteilyn määrän saattamiseen, päästämiseen tai johtamiseen ilmaan, maaperään tai veteen, joka aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa ympäristölle tai ihmisten terveydelle. Tässä yhteydessä ympäristön suojelemiseksi tarkoitetusta kiellosta tai muusta vaatimuksesta olisi säädettävä sillä unionin oikeuden alalla, jonka asetettuihin tavoitteisiin kuuluu tai jonka päämääränä on ympäristön suojelu, mukaan lukien ympäristön laadun säilyttäminen, suojelu ja parantaminen, ihmisten terveyden suojelu, luonnonvarojen

harkittu ja järkevä käyttö tai ilmastonmuutoksen torjuminen taikka sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin. Jos tällaisesta kiellosta tai vaatimuksesta säädetään sellaisilla muilla unionin oikeuden aloilla, joilla on muita tavoitteita, esimerkiksi työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelu, menettelyn ei sitä vastoin pitäisi kuulua mainitun rikoksen piiriin. Tätä direktiiviä sovellettaessa ”käytöllä laajassa mittakaavassa” tarkoitetaan yhteisvaikutusta, joka aiheutuu siitä, että tuotetta käyttävät useat käyttäjät heidän lukumäärästään riippumatta, edellyttäen, että menettely aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan vahinkoa ympäristölle tai ihmisten terveydelle.

(18) Jätteen laiton keräys, kuljetus ja käsittely sekä tällaisten toimien valvonnan ja loppusijoituspaikkojen jälkihoidon puuttuminen, mukaan lukien kauppiaana tai välittäjänä toteutetut toimet, voivat aiheuttaa tuhoisia vaikutuksia ympäristölle ja ihmisten terveydelle. Tällaisia vaikutuksia voi aiheuttaa laiton menettely, joka koskee lääkkeistä, narkoottisista aineista, mukaan lukien narkoottisten aineiden valmistuksessa käytettävät ainesosat, peräisin olevaa haitallista jätettä, kemikaaleja, jätettä, joka sisältää happoja tai emäksiä, tai jätettä, joka sisältää myrkkyjä, raskasmetalleja, öljyä, rasvaa, sähkö- ja elektroniikkalaiteromua, romuajoneuvoja tai muovijätettä. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi varmistettava, että laiton jätehuolto on rikos, kun tällainen menettely koskee muuta kuin merkityksetöntä määrää haitallista jätettä tai se koskee muuta jätettä ja tällainen muu jäte aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa ympäristölle tai ihmisten terveydelle.

(19) Kun on kyse tässä direktiivissä käyttöön otetusta rikoksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2013 ([6]) soveltamisalaan kuuluvien alusten kierrätyksen yhteydessä, on syytä huomauttaa, että tällä hetkellä unionin oikeuden nojalla mainitussa asetuksessa vahvistettuja velvoitteita sovelletaan ainoastaan mainitussa asetuksessa määriteltyihin aluksen omistajiin.

(20) Arvioitaessa, onko jonkin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2023/1115 ([7]) tarkoitettuun metsäkatoon tai metsien tilan heikkenemiseen liittyvän asianomaisen hyödykkeen tai asianomaisen tuotteen määrä merkityksetön, jäsenvaltiot voisivat ottaa huomioon esimerkiksi asianomaisen hyödykkeen tai tuotteen määrän ilmaistuna nettopainona tai tarvittaessa tilavuutena taikka yksikköjen lukumääränä taikka sen, onko kyseessä olevan toiminnan mittakaava merkityksetön. Tällaisessa arvioinnissa jäsenvaltiot voisivat tapauksen mukaan ottaa huomioon myös tässä direktiivissä tiettyjen rikosten osalta luetellut muut seikat, mukaan lukien kyseisen lajin suojelutaso tai ympäristön ennallistamisen kustannukset.

(21) Tässä direktiivissä luetellut tahalliseen menettelyyn liittyvät rikokset voivat johtaa katastrofaalisiin seurauksiin, kuten laajalle levinneeseen pilaantumiseen, teollisuusonnettomuuksiin, joilla on vakavia vaikutuksia ympäristöön, tai laajamittaisiin metsäpaloihin. Jos tällaiset rikokset aiheuttavat kooltaan tai ympäristöarvoltaan huomattavan ekosysteemin tai suojelualueella olevan elinympäristön tuhoutumisen tai niihin kohdistuvaa laajalle levinnyttä ja huomattavaa vahinkoa, joka on joko peruuttamaton tai pitkäkestoinen, tai ne aiheuttavat ilmaan, maaperään tai veden laatuun kohdistuvaa laajalle levinnyttä ja huomattavaa vahinkoa, joka on joko peruuttamaton tai pitkäkestoinen, tällaisten rikosten, jotka johtavat tällaisiin katastrofaalisiin seurauksiin, olisi oltava kvalifioituja rikoksia ja niistä olisi näin ollen rangaistava ankarammilla seuraamuksilla kuin seuraamuksilla, joita sovelletaan, kun kyse on muista tässä direktiivissä määritetyistä rikoksista. Kyseiset kvalifioidut rikokset voivat kattaa menettelyn, joka on rinnastettavissa ”luonnontuhontaan”, joka sisältyy jo joidenkin jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin ja josta parhaillaan keskustellaan kansainvälisillä foorumeilla.

(22) Kun menettely on tämän direktiivin nojalla rikos ainoastaan, jos se koskee muuta kuin merkityksetöntä määrää, joka vastaa sääntelyn mukaisen kynnysarvon tai arvon tai muun pakollisen parametrin ylittymistä, arvioitaessa, onko kyseinen kynnysarvo, arvo tai muu parametri ylittynyt, olisi otettava huomioon muun muassa materiaalin tai aineen vaarallisuus ja myrkyllisyys, koska mitä vaarallisempi tai myrkyllisempi materiaali tai aine on, sitä nopeammin kyseinen kynnysarvo, arvo tai muu parametri saavutetaan ja koska – erityisen vaarallisten tai myrkyllisten aineiden tai materiaalien tapauksessa – hyvinkin pieni määrä voi aiheuttaa huomattavaa vahinkoa ympäristölle tai ihmisten terveydelle.

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1257/2013, annettu 20 päivänä marraskuuta 2013, aluskierrätyksestä sekä asetuksen (EY) N:o 1013/2006 ja direktiivin 2009/16/EY muuttamisesta (EUVL L 330, 10.12.2013, s. 1).

([7]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1115, annettu 31 päivänä toukokuuta 2023, tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta (EUVL L 150, 9.6.2023, s. 206).

(23) Ilmastonmuutoksen kiihtyminen, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ympäristön tilan heikkeneminen sekä konkreettiset esimerkit niiden tuhoisista vaikutuksista ovat johtaneet siihen, että vihreä siirtymä on tunnustettu aikamme keskeiseksi tavoitteeksi ja sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen liittyväksi kysymykseksi. Kun tässä direktiivissä käytetään rikosten määrittelemiseksi unionin ympäristölainsäädännössä käytettyjä termejä laittoman menettelyn kuvaamiseen, tällaiset termit olisi ymmärrettävä tämän direktiivin kattamissa asiaa koskevissa unionin säädöksissä vahvistettujen vastaavien määritelmien mukaisessa merkityksessä. Tämän direktiivin olisi katettava myös unionin säädökset, joilla muutetaan tässä direktiivissä määriteltyjen rikosten soveltamisalaan kuuluvan laittoman menettelyn kuvaamisen kannalta merkityksellisiä säännöksiä tai vaatimuksia. Tällaisia unionin muutossäädöksiä laadittaessa olisi aiheellista sisällyttää niihin viittaus tähän direktiiviin. Kun unionin ympäristölainsäädännössä otetaan käyttöön uusia laittoman menettelyn tyyppejä, jotka eivät vielä kuulu tässä direktiivissä määriteltyjen rikosten soveltamisalaan, tätä direktiiviä olisi kuitenkin muutettava tällaisten uusien laittoman menettelyn tyyppien sisällyttämiseksi sen soveltamisalaan.

(24) Rajoittamatta tämän direktiivin kyseistä dynaamista luonnetta, komission olisi säännöllisesti ja tarpeen mukaan harkittava, onko tässä direktiivissä olevaa kuvausta menettelystä, joka voi tämän direktiivin mukaan olla rikos, tarpeen muuttaa. Komission olisi myös harkittava, onko tarpeellista määritellä muita rikoksia, kun unionin ympäristölainsäädännössä otetaan käyttöön uusia laittoman menettelyn tyyppejä, jotka eivät vielä kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan.

(25) Tässä direktiivissä olisi säädettävä ohjeellisesta luettelosta seikoista, jotka toimivaltaisten viranomaisten olisi tapauksen mukaan otettava huomioon, kun ne arvioivat, ovatko ympäristörikosten määrittelyyn käytettävät laadulliset ja määrälliset kynnysarvot ylittyneet. Tällaisesta luettelosta säätämisellä olisi helpotettava tämän direktiivin yhdenmukaista soveltamista ja tehostettava ympäristörikollisuuden torjuntaa sekä taattava oikeusvarmuus. Tällaiset arviointiseikat tai niiden soveltaminen eivät kuitenkaan saisi tehdä rikosten paljastamisesta ja tutkinnasta, niihin liittyvästä syytteeseenpanosta ja niistä tuomitsemisesta suhteettoman vaikeaa.

(26) Jos tässä direktiivissä säädetään, että laiton menettely on rikos ainoastaan, jos se on tahallista ja aiheuttaa ihmisen kuoleman, ”tahallisuuden” käsitettä olisi tulkittava kansallisen lainsäädännön mukaisesti Euroopan unionin tuomioistuimen, jäljempänä ”unionin tuomioistuin”, asiaan liittyvä oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Sen vuoksi tätä direktiiviä sovellettaessa ”tahallisuus” voitaisiin ymmärtää tarkoitukseksi aiheuttaa ihmisen kuolema tai se voisi myös kattaa tilanteen, jossa rikoksentekijä haluamatta aiheuttaa ihmisen kuolemaa kuitenkin hyväksyy ihmisen kuoleman aiheuttamisen todennäköisyyden ja toimii tai pidättyy toimimasta vapaaehtoisesti ja tiettyä velvoitetta rikkoen ja aiheuttaa näin henkilön kuoleman. Samaa käsitystä ”tahallisuuden” käsitteestä olisi sovellettava, kun tässä direktiivissä kuvattu laiton menettely, joka on tahallista, aiheuttaa vakavan vamman ihmiselle taikka kooltaan tai ympäristöarvoltaan huomattavan ekosysteemin taikka suojelualueella olevan elinympäristön tuhoutumisen tai niihin kohdistuvaa laajalle levinnyttä ja huomattavaa vahinkoa, joka on joko peruuttamaton tai pitkäkestoinen, tai aiheuttaa ilmaan, maaperään tai veden laatuun kohdistuvaa laajalle levinnyttä ja huomattavaa vahinkoa, joka on joko peruuttamaton tai pitkäkestoinen.

(27) Tässä direktiivissä määriteltyjen rikosten osalta ”törkeän huolimattomuuden” käsitettä olisi tulkittava kansallisen lainsäädännön mukaisesti unionin tuomioistuimen asiaan liittyvä oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Tässä direktiivissä ei edellytetä ”törkeän huolimattomuuden” käsitteen käyttöönottoa kansallisessa lainsäädännössä rikoksen kunkin tunnusmerkistötekijän, kuten hallussapidon, myynnin tai myytäväksi tarjoamisen, markkinoille saattamisen ja vastaavien tekijöiden, osalta. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden on mahdollista päättää, että ”törkeän huolimattomuuden” käsite on merkityksellinen, kun on kyse sellaisista rikoksen tunnusmerkistötekijöistä kuin suojelutaso, ”merkityksetön määrä” tai ”todennäköisyys”, jolla menettely aiheuttaa huomattavaa vahinkoa.

(28) Rikosoikeudellisissa menettelyissä ja oikeudenkäynneissä olisi otettava asianmukaisesti huomioon sellaisten järjestäytyneiden rikollisryhmien osallisuus, jotka toimivat ympäristöön kielteisesti vaikuttavilla tavoilla. Ympäristörikoksia koskevissa rikosoikeudellisissa menettelyissä olisi otettava huomioon lahjonta, rahanpesu, kyberrikollisuus ja asiakirjapetokset sekä liiketoiminnan yhteydessä rikoksentekijän aikomus maksimoida voitto tai säästää kuluja. Tällaiset rikollisuuden muodot ovat usein yhteydessä vakaviin ympäristörikollisuuden muotoihin, minkä vuoksi niitä ei pitäisi käsitellä erillään. Ne ovat myös omiaan erityisesti aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa ympäristölle ja ihmisten terveydelle, mukaan lukien tuhoisat vaikutukset luontoon ja paikallisyhteisöihin. On lisäksi erityisen huolestuttavaa, että joitakin ympäristörikoksia tehdään toimivaltaisten hallintoelinten tai julkista tehtäväänsä hoitavien viranhaltijoiden hiljaisella hyväksynnällä tai aktiivisella tuella. Joissakin tapauksissa tähän voi liittyä jopa lahjontaa. Esimerkkinä tällaisesta käyttäytymisestä voidaan mainita se, että tarkastuksissa havaittuja

ympäristölainsäädännön rikkomisia katsotaan läpi sormien tai jätetään ilmoittamatta, että tahallisesti jätetään tarkastamatta sellaisia seikkoja, kuin että onko luvanhaltija noudattanut lupaehtoja, että tuetaan lainvastaisten toimilupien myöntämistä koskevia päätöksiä tai äänestetään sen puolesta tai että annetaan väärennettyjä tai totuudenvastaisia myönteisiä raportteja.

(29) Myös yllytyksestä ja avunannosta rikokseen olisi voitava määrätä rangaistus. Yrityksen tehdä rikos, joka aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa ympäristölle tai jonka muutoin katsotaan olevan erityisen haitallinen, olisi niin ikään oltava rikos, kun se on tehty tahallisesti. ”Yrityksen” käsitettä tulkitaan kansallisen oikeuden mukaisesti. Kun on kyse tässä direktiivissä määritellystä rikoksesta, joka koskee hankkeen toteuttamista ilman lupaa, koska hankkeen toteuttamisen on ymmärrettävä käsittävän tällaisen hankkeen täytäntöönpanon aloittamisen, esimerkiksi rakentamisen pohjatöiden tai muiden ympäristöön vaikuttavien töiden aloittamisen, tässä direktiivissä ei luetella kyseistä rikosta niiden rikosten joukossa, joiden osalta yrityksestä olisi voitava rangaista rikoksena.

(30) Tässä direktiivissä määriteltyjen rikoksista määrättävien seuraamusten olisi oltava tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia. Tätä varten olisi vahvistettava luonnollisille henkilöille määrättävän vankeusrangaistuksen enimmäiskeston vähimmäistasot. Tässä direktiivissä säädetyn, luonnollisten henkilöiden tekemistä rikoksista määrättävän vankeusrangaistuksen enimmäiskestoa olisi sovellettava ainakin tällaisten rikosten vakavimpiin muotoihin. Kaikkien jäsenvaltioiden rikosoikeudessa on säännöksiä henkirikoksesta, joka on tehty joko tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta. Jäsenvaltioiden olisi voitava turvautua näihin yleisiin säännöksiin, myös raskauttavia asianhaaroja koskeviin säännöksiin, kun ne saattavat osaksi kansallista lainsäädäntöään tämän direktiivin säännöksiä, jotka liittyvät ihmisen kuoleman aiheuttaviin rikoksiin, riippumatta siitä, onko rikokset tehty tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta.

(31) Lisäseuraamukset tai -toimenpiteet nähdään usein tehokkaammiksi kuin taloudelliset seuraamukset, etenkin kun on kyse oikeushenkilöistä. Sen vuoksi asiaan liittyvissä menettelyissä olisi voitava käyttää lisäseuraamuksia tai -toimenpiteitä. Näihin seuraamuksiin tai toimenpiteisiin voisivat sisältyä velvoite ennallistaa ympäristö, julkisen rahoituksen epääminen, mukaan lukien kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten ja käyttöoikeuksien epääminen, sekä lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen. Tämä ei rajoita tuomarien tai tuomioistuinten harkintavaltaa määrätä rikosoikeudellisissa menettelyissä muita asianmukaisia lisäseuraamuksia yksittäistapauksissa.

(32) Lisäseuraamuksiin tai -toimenpiteisiin voisivat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY ([8]) vaatimusten soveltamista rajoittamatta sisältyä vaatimus ennallistaa ympäristö, jos vahinko on korjattavissa, ja vaatimus suorittaa korvaus, jos vahinko on peruuttamaton tai rikoksentekijällä ei ole valmiuksia toteuttaa tällaista ennallistamista.

(33) Siltä osin kuin menettely, joka on tässä direktiivissä määritelty ympäristörikos, on luettavissa oikeushenkilöiden syyksi, kyseisten oikeushenkilöiden olisi katsottava olevan vastuussa tällaisesta rikoksesta. Jotta tämän direktiivin tavoitteet saavutettaisiin, niiden jäsenvaltioiden, joiden lainsäädännössä säädetään oikeushenkilöiden rikosoikeudellisesta vastuusta, olisi varmistettava, että niiden lainsäädännössä säädetään tässä direktiivissä vahvistettujen rikosoikeudellisten seuraamusten tehokkaista, varoittavista ja oikeasuhteisista tyypeistä ja tasoista. Jotta tämän direktiivin tavoitteet saavutettaisiin, niiden jäsenvaltioiden, joiden lainsäädännössä ei säädetä oikeushenkilöiden rikosoikeudellisesta vastuusta, olisi varmistettava, että niiden lainsäädännössä säädetään tässä direktiivissä vahvistettujen muiden kuin rikosoikeudellisten seuraamusten tehokkaista, varoittavista ja oikeasuhteisista tyypeistä ja tasoista. Tässä direktiivissä säädettyjen, siinä määritellyistä rikoksista määrättävien sakkojen enimmäistasoja olisi sovellettava ainakin tällaisten rikosten vakavimpiin muotoihin. Menettelyn vakavuus sekä kyseisten oikeushenkilöiden yksilölliset, taloudelliset ja muut olosuhteet olisi otettava huomioon sen varmistamiseksi, että määrättävä seuraamus on tehokas, varoittava ja oikeasuhteinen. Jäsenvaltioiden olisi voitava vahvistaa sakkojen enimmäistasot joko prosenttiosuutena kyseisen oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta tai kiinteinä määrinä. Kun jäsenvaltiot saattavat tämän direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään, niiden olisi päätettävä, kumpaa näistä kahdesta vaihtoehdosta ne käyttävät.

([8]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta (EUVL L 143, 30.4.2004, s. 56).

(34) Jos jäsenvaltiot valitsevat oikeushenkilön maailmanlaajuiseen kokonaisliikevaihtoon perustuvan kriteerin käyttöönoton oikeushenkilöille määrättävien sakkojen määrittämisessä, niiden olisi päätettävä, lasketaanko kyseinen liikevaihto rikoksen tekemistä edeltäneen tilikauden vai sakon määräämispäätöstä edeltäneen tilikauden perusteella. Niiden olisi myös harkittava sääntöjen säätämistä sellaisia tapauksia varten, joissa sakon määrää ei ole mahdollista määrittää käyttäen perusteena oikeushenkilön maailmanlaajuista kokonaisliikevaihtoa rikoksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella tai sakon määräämispäätöstä edeltäneellä tilikaudella. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden olisi voitava ottaa huomioon muita kriteerejä, kuten maailmanlaajuinen kokonaisliikevaihto muulla tilikaudella. Jos kyseisiin sääntöihin sisältyy sakkojen kiinteiden määrien vahvistaminen, ei pitäisi olla tarpeen, että kyseisten määrien enimmäistasot saavuttavat ne tasot, jotka vahvistetaan tässä direktiivissä kiinteinä määrinä vahvistettua sakkojen enimmäistasoa koskevaksi vähimmäisvaatimukseksi.

(35) Jos jäsenvaltiot valitsevat kiinteinä määrinä vahvistettavan sakkojen enimmäistason, tällaiset tasot olisi vahvistettava kansallisessa lainsäädännössä. Tällaisten sakkojen korkeimpia tasoja olisi sovellettava taloudellisesti vahvojen oikeushenkilöiden tekemien tässä direktiivissä määriteltyjen rikosten vakavimpiin muotoihin. Jäsenvaltioiden olisi voitava määrittää näiden sakkojen korkeimpien tasojen laskentamenetelmä, mukaan lukien niitä koskevat erityisedellytykset. Jäsenvaltioita kehotetaan tarkastelemaan säännöllisesti kiinteinä määrinä vahvistettuja sakkojen tasoja ottaen huomioon inflaatioasteet ja muut rahan arvon vaihtelut kansallisessa lainsäädännössään säädettyjä menettelyjä noudattaen. Jäsenvaltioiden, joiden rahayksikkö ei ole euro, olisi säädettävä oman valuuttansa määräisistä sakkojen enimmäistasoista, jotka vastaavat tässä direktiivissä määritettyjä euromääräisiä tasoja sen voimaantulopäivänä. Kyseisiä jäsenvaltioita kehotetaan tarkastelemaan säännöllisesti sakkojen tasoja myös suhteessa valuuttakurssin kehitykseen.

(36) Sakkojen enimmäistason vahvistaminen ei rajoita tuomarien tai tuomioistuinten harkintavaltaa määrätä rikosoikeudellisissa menettelyissä asianmukaisia seuraamuksia yksittäistapauksissa. Koska tässä direktiivissä ei vahvisteta sakkojen vähimmäistasoja, tuomarien tai tuomioistuinten olisi joka tapauksessa määrättävä asianmukaisia seuraamuksia kyseisen oikeushenkilön yksilölliset, taloudelliset ja muut olosuhteet sekä menettelyn vakavuus huomioon ottaen.

(37) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tässä direktiivissä määritellyistä kvalifioiduista rikoksista vastuussa oleviin oikeushenkilöihin sovellettavat rikosoikeudelliset tai muut kuin rikosoikeudelliset seuraamukset tai toimenpiteet ovat ankarampia kuin ne, joita sovelletaan muiden tässä direktiivissä määriteltyjen rikosten tapauksessa. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti säädettävä tässä direktiivissä vahvistettua sakkojen enimmäistasoa korkeammasta rikosoikeudellisten ja muiden kuin rikosoikeudellisten sakkojen tasosta tai säädettävä muutoin ankarammista seuraamuksista tai toimenpiteistä, mukaan lukien rikosoikeudelliset tai muut kuin rikosoikeudelliset seuraamukset tai toimenpiteet taikka niiden yhdistelmä.

(38) Se tosiseikka, että oikeushenkilöiden katsotaan olevan vastuussa tämän direktiivin nojalla, ei saisi estää rikosoikeudellisten menettelyjen aloittamista sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka tekevät tässä direktiivissä määriteltyjä rikoksia taikka yllyttävät niihin tai avustavat niissä. Kun rikosoikeudellisen vastuun edellytykset täyttyvät, tällaisten luonnollisten henkilöiden olisi ymmärrettävä käsittävän yritysten hallitusten jäsenet.

(39) Jäsenvaltioiden on tarpeen harkita vankeusrangaistukselle vaihtoehtoisten seuraamusten tai toimenpiteiden käyttöönottoa, jotta voidaan edistää ympäristön ennallistamista.

(40) Käytännössä määrättyjä seuraamustasoja olisi edelleen lähennettävä ja tällaisten tasojen vaikuttavuutta edistettävä ottamalla käyttöön yhteisiä raskauttavia asianhaaroja, jotka vastaavat tehdyn rikoksen vakavuutta. ”Raskauttavien asianhaarojen” käsitteen olisi ymmärrettävä tarkoittavan joko tosiseikkoja, joiden perusteella tuomari voi määrätä samasta rikoksesta ankarampia rangaistuksia kuin siitä tavallisesti määrättäisiin ilman tällaisia tosiseikkoja, tai mahdollisuutta käsitellä useita rikoksia kumulatiivisesti seuraamuksen tason nostamiseksi. Jäsenvaltioilla ei sen vuoksi ole velvollisuutta säätää erityisistä raskauttavista asianhaaroista silloin, kun kansallisessa lainsäädännössä jo säädetään erillisistä rikoksista, jotka saattaisivat johtaa ankarampiin seuraamuksiin.

(41) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vähintään yksi tässä direktiivissä säädetyistä raskauttavista ja lieventävistä asianhaaroista säädetään mahdolliseksi raskauttavaksi tai lieventäväksi asianhaaraksi niiden oikeusjärjestelmässä sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Joka tapauksessa olisi jatkossakin oltava tuomarin tai tuomioistuimen harkintavallassa päättää, kovennetaanko vai lievennetäänkö tuomiota, kunkin yksittäistapauksen erityisolosuhteet huomioon ottaen.

(42) Tätä direktiiviä olisi sovellettava rajoittamatta kansallisen rikosoikeuden yleisiä sääntöjä ja periaatteita, jotka koskevat tuomioiden määräämistä tai täytäntöönpanoa kunkin yksittäistapauksen erityisolosuhteiden perusteella. Jäsenvaltioiden olisi oltava mahdollista määrittää tarkoituksenmukaisimmat lisäseuraamusten tai -toimenpiteiden tyypit. Erityisesti silloin, kun kansallisessa lainsäädännössä säädetään mahdollisuudesta määrätä velvoite ennallistaa ympäristö tietyn ajan kuluessa, jos vahinko on korjattavissa, tässä direktiivissä ei edellytetä, että tuomari tai tuomioistuin vastaa myös tällaisen velvoitteen täytäntöönpanon seurannasta. Jos vastaavasti asiaankuuluvaan rikokseen johtaneen toiminnan harjoittamista koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen voidaan määrätä seuraamukseksi kansallisen lainsäädännön nojalla, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tuomarit tai tuomioistuimet pystyvät määräämään tällaisen seuraamuksen itse tai että muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tiedotetaan asiasta ja se voi toimia kansallisten menettelysääntöjen mukaisesti.

(43) Tämän direktiivin ei pitäisi vaikuttaa kansallisen lainsäädännön mukaiseen siviilioikeudelliseen vastuuseen tai velvoitteeseen korvata unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti jonkin tässä direktiivissä määritellyn rikoksen johdosta aiheutunut haitta tai vahinko.

(44) Tuomioistuimen päätöksiin sisältyvien tuomittujen henkilöiden henkilötietojen julkaisemisen olisi oltava mahdollista vain asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa sellaisen tapauskohtaisen arvioinnin jälkeen, jossa punnitaan yleinen etu suhteessa tuomitun henkilön Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä ”perusoikeuskirja”, 7 artiklassa määrättyyn yksityiselämän kunnioittamista koskevaan oikeuteen ja 8 artiklassa määrättyyn henkilötietojen suojaa koskevaan oikeuteen. Näiden henkilötietojen julkaisemisen olisi sen vuoksi oltava mahdollista vain vakavien rikosten tapauksessa ja silloin, kun tarvitaan voimakkaita varoittavia vaikutuksia. Tapauskohtaisessa arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon sellaisia seikkoja kuin ympäristölle aiheutuneen vahingon vakavuus, luonnollisten henkilöiden kärsimä haitta tai molemmat, se, onko rikos tehty toistuvasti samalla ympäristötoimialalla ja onko rikoksen tehnyt useissa jäsenvaltioissa toimiva suuryritys tai tietyllä ympäristötoimialalla tärkeä markkinatoimija tai onko rikos tehty näiden hyödyksi. Kaikessa tämän direktiivin yhteydessä tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä olisi noudatettava sovellettavaa unionin ja kansallista tietosuojalainsäädäntöä, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 ([9]) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2016/680 ([10]). Tähän tietosuojalainsäädäntöön sisältyy jäsenvaltioiden velvoite säätää rekisteröityjen oikeuksia ja vapauksia koskevista asianmukaisista suojatoimista, kun julkaistaan kokonaan tai osittain tuomioistuimen päätös, joka koskee tehtyä rikosta sekä määrättyjä seuraamuksia tai toimenpiteitä. Seuraamusten tai toimenpiteiden määräämistä oikeushenkilölle koskevan päätöksen julkaiseminen ei myöskään saisi vaikuttaa tuomioistuimen päätösten anonymisointia tai julkaisemisen kestoa koskevien kansallisten sääntöjen soveltamiseen.

(45) Tässä direktiivissä säädetyn rikosoikeudellisista seuraamuksista säätämistä koskevan velvoitteen ei pitäisi vapauttaa jäsenvaltioita velvoitteesta säätää kansallisessa lainsäädännössä unionin ympäristölainsäädännön rikkomiseen sovellettavista hallinnollisista seuraamuksista ja muista toimenpiteistä.

(46) Jäsenvaltioiden olisi määriteltävä ympäristörikoksiin sovellettavan hallinto-oikeudellisen ja rikosoikeudellisen täytäntöönpanon soveltamisala selkeästi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Soveltaessaan kansallista lakia, jolla tämä direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että rikosoikeudellisten seuraamusten ja hallinnollisten seuraamusten määräämisessä noudatetaan perusoikeuskirjan periaatteita, mukaan lukien sellaisten menettelyjen kieltäminen, joissa ei noudateta *ne bis in idem* -periaatetta.

(47) Jäsenvaltioiden oikeus- ja hallintoviranomaisilla olisi myös oltava käytössään erilaisia rikosoikeudellisia ja muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia ja muita toimenpiteitä, mukaan lukien ennalta ehkäisevät toimenpiteet, jotta rikollisen menettelyn eri tyyppeihin voidaan puuttua kohdennetusti, ajoissa, oikeasuhteisesti ja vaikuttavasti.

([9]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 89).

(48) Kun rikokset ovat luonteeltaan jatkuvia, ne olisi lopetettava mahdollisimman pian. Jäsenvaltioita kannustetaan mahdollistamaan se, että toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä laittoman menettelyn välittömän lopettamisen tai estää tällaisen menettelyn.

(49) Jos rikoksentekijät ovat saaneet taloudellista hyötyä, tällainen hyöty olisi tuomittava menetetyksi. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joiden avulla rikoksen tuottamaa jäädytettyä ja menetetyksi tuomittua hyötyä ja rikoksentekovälineitä voidaan hallinnoida asianmukaisesti niiden luonne huomioon ottaen. Jäsenvaltioiden olisi harkittava sellaisten toimenpiteiden toteuttamista, joiden avulla menetetyksi tuomittua omaisuutta voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan ympäristön ennallistamisen tai aiheutetun vahingon korjaamisen rahoittamiseen taikka korvauksen suorittamiseen ympäristövahingosta kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

(50) Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava vanhentumisaikoja koskevat säännöt, jotka ovat tarpeen ympäristörikollisuuden torjumiseksi tehokkaasti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sellaisten kansallisten sääntöjen soveltamista, joissa ei aseteta tutkintaa, syytteeseenpanoa ja täytäntöönpanoa koskevia vanhentumisaikoja. Lähtökohtaisesti vanhentumisaika alkaa kulua siitä hetkestä, jona rikos on tehty. Koska tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä, jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää, että vanhentumisaika alkaa kulua myöhemmin, nimittäin siitä hetkestä, jolloin rikos havaittiin, edellyttäen, että tällainen havaitsemisen ajankohta määritetään selkeästi kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltioiden sallitaan tämän direktiivin nojalla säätää tässä direktiivissä säädettyjä vanhentumisaikoja lyhyemmistä vanhentumisajoista edellyttäen, että niiden oikeusjärjestelmissä on mahdollista keskeyttää tai pysäyttää tällaiset lyhyemmät vanhentumisajat sellaisten toimien vuoksi, jotka voidaan täsmentää kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

(51) Kun otetaan huomioon erityisesti rikoksentekijöiden liikkuvuus sekä tässä direktiivissä määriteltyjen rikosten rajatylittävä luonne ja mahdollisuus suorittaa rajatylittäviä tutkintatoimia, jäsenvaltioiden olisi määritettävä lainkäyttövaltansa tällaisten rikosten torjumiseksi tehokkaasti. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä Eurojustin kanssa, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1727 ([11]) perusteella, tapauksissa, joissa voi syntyä toimivaltaristiriitoja. Kunkin jäsenvaltion olisi ulotettava lainkäyttövaltansa rikoksiin, jotka on tehty aluksella tai ilma-aluksessa, joka on rekisteröity kyseisessä jäsenvaltiossa tai joka purjehtii sen lipun alla, ottaen huomioon asianomaisiin kansainvälisiin yleissopimuksiin sisältyvät asiaan liittyvät normit. Jäsenvaltioita ei pitäisi velvoittaa tämän direktiivin nojalla ulottamaan ensimmäistä kertaa tällaista lainkäyttövaltaa rikoksiin, joita niiden luonteen vuoksi ei voida tehdä aluksella tai ilma-aluksessa.

(52) Jäsenvaltion olisi ulotettava lainkäyttövaltansa tässä direktiivissä määriteltyihin rikoksiin, kun vahinko, joka on yksi rikoksen tunnusmerkistötekijöistä, on tapahtunut sen alueella. Jäsenvaltio voisi kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja alueperiaatteen huomioon ottaen ulottaa lainkäyttövaltansa rikoksiin, jotka on tehty kokonaan tai osittain sen alueella.

(53) Jotta voidaan varmistaa ympäristörikosoikeuden täytäntöönpanon tuloksellisuus, jäsenvaltioiden olisi asetettava toimivaltaisten viranomaisten saataville ympäristörikosten tehokkaita tutkintakeinoja, kuten niiden kansallisessa lainsäädännössä saatavilla olevat keinot järjestäytyneen rikollisuuden tai muiden vakavien rikosten torjumiseksi, jos ja siltä osin kuin näiden keinojen käyttö on asianmukaista ja oikeassa suhteessa kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen rikosten luonteeseen ja vakavuuteen. Tällaisia keinoja voisivat olla kuuntelu, tarkkailu, mukaan lukien tekninen tarkkailu, valvotut läpilaskut, pankkitilien seuranta ja muut rahoituksen tutkintaan liittyvät välineet. Näitä keinoja olisi käytettävä suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja perusoikeuskirjaa kaikilta osin noudattaen. On välttämätöntä, että oikeutta henkilötietojen suojaan kunnioitetaan.

(54) Ympäristörikokset vahingoittavat luontoa ja yhteiskuntaa. Unionin ympäristölainsäädännön rikkomisista ilmoittavat henkilöt suorittavat yleisen edun mukaisen palvelun ja ovat keskeisessä asemassa tällaisten rikkomisten ilmoittamisessa ja ehkäisemisessä ja siten ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin turvaamisessa. Henkilöt, jotka ovat yhteydessä johonkin organisaatioon työnsä vuoksi, havaitsevat yleensä ensimmäisinä yleiseen etuun ja ympäristöön kohdistuvat uhkat tai haitat. Väärinkäytöksistä ilmoittavia henkilöitä kutsutaan väärinkäytösten

([11]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1727, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja neuvoston päätöksen 2002/187/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 138).

ilmoittajiksi. Usein väärinkäytösten mahdolliset ilmoittajat eivät vastatoimien pelossa uskalla ilmoittaa väärinkäytöksiin liittyvistä huolenaiheista tai epäilyistä. Tällaiset ilmoittavat henkilöt saavat tasapuolista ja tehokasta suojelua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1937 ([12]) nojalla, jonka soveltamisalaan direktiivi 2008/99/EY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/123/EY ([13]) sisältyvät. Kun direktiivit 2008/99/EY ja 2009/123/EY on korvattu tällä direktiivillä, unionin ympäristölainsäädännön rikkomisista ilmoittavien henkilöiden olisi tämän direktiivin nojalla edelleen saatava mainittua suojelua niiltä jäsenvaltioilta, joita se sitoo.

(55) Myös muilla kuin unionin lainsäädännön rikkomisista direktiivin (EU) 2019/1937 nojalla ilmoittavilla henkilöillä voi olla arvokasta tietoa mahdollisista ympäristörikoksista. He voivat olla sen yhteisön jäseniä, johon ympäristörikos vaikuttaa, tai ympäristönsuojeluun aktiivisesti osallistuvia laajemman yhteiskunnan jäseniä. Tällaisille ympäristörikoksista ilmoittaville henkilöille samoin kuin yhteistyötä tällaisiin rikoksiin liittyvissä täytäntöönpanomenettelyissä tekeville henkilöille olisi annettava tarvittava tuki ja apu rikosoikeudellisissa menettelyissä, jotta he eivät joudu yhteistyönsä vuoksi epäedulliseen asemaan vaan saavat tukea ja apua. Tarvittavien tuki- ja aputoimenpiteiden olisi oltava tällaisten henkilöiden saatavilla heidän kansallisen lainsäädännön mukaisten prosessuaalisten oikeuksiensa mukaisesti ja käsitettävä ainakin kaikki sellaisten henkilöiden saatavilla olevat tuki- ja aputoimenpiteet, joilla on vastaavat prosessuaaliset oikeudet muita rikoksia koskevissa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Kyseisiä henkilöitä olisi heidän kansallisen lainsäädännön mukaisten prosessuaalisten oikeuksiensa mukaisesti myös suojeltava vainolta ympäristörikoksista ilmoittamisen tai heidän rikosoikeudellisessa menettelyssä tekemänsä yhteistyön vuoksi. Tarvittavien tuki- ja aputoimenpiteiden sisältöä ei vahvisteta tällä direktiivillä, vaan jäsenvaltioiden olisi määritettävä se. Jäsenvaltioita ei vaadita asettamaan tuki- ja aputoimenpiteitä kyseisissä rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyinä tai syytettyinä olevien henkilöiden saataville.

(56) Jäsenvaltioiden olisi arvioitava tarvetta antaa henkilöille mahdollisuus ilmoittaa ympäristörikoksista nimettömänä, jos tällaisesta mahdollisuudesta ei jo säädetä kansallisessa lainsäädännössä.

(57) Koska ympäristö ei voi itse edustaa itseään uhrina rikosoikeudellisessa menettelyssä, siihen yleisöön kuuluvilla, jota asia koskee, olisi tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi oltava mahdollisuus toimia julkishyödykkeeksi katsottavan ympäristön puolesta kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja asiaa koskevia menettelysääntöjä noudattaen.

(58) Tässä direktiivissä ei vaadita jäsenvaltioita ottamaan käyttöön uusia prosessuaalisia oikeuksia siihen yleisöön kuuluville, jota asia koskee. Kun jäsenvaltiossa on vastaavissa muita kuin tämän direktiivin nojalla säädettyjä rikoksia koskevissa tilanteissa tällaisia prosessuaalisia oikeuksia siihen yleisöön kuuluville, jota asia koskee, kuten oikeus osallistua menettelyyn asianomistajana, tällaiset prosessuaaliset oikeudet olisi kuitenkin myönnettävä myös siihen yleisöön kuuluville, jota asia koskee, tässä direktiivissä määriteltyjä ympäristörikoksia koskevissa menettelyissä. Siihen yleisöön kuuluvien oikeudet, jota asia koskee, eivät vaikuta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2012/29/EU ([14]) säädettyihin uhrien oikeuksiin. Käsitteiden ”siihen yleisöön kuuluvat, jota asia koskee” ja ”uhrit” olisi pysyttävä erillisinä, eikä jäsenvaltioita pitäisi vaatia soveltamaan uhrien oikeuksia siihen yleisöön kuuluviin, jota asia koskee. Tässä direktiivissä ei vaadita jäsenvaltioita myöntämään siihen yleisöön kuuluville, jota asia koskee, niitä rikosoikeudellisissa menettelyissä noudatettavia prosessuaalisia oikeuksia, jotka ne myöntävät muille henkilöryhmille kuin siihen yleisöön kuuluville, jota asia koskee.

(59) Jäsenvaltioiden olisi toteutettava aiheellisia toimenpiteitä, kuten asiaankuuluville julkisen ja yksityisen sektorin sidosryhmille suunnattuja tiedotus- ja valistuskampanjoita, sekä tutkimus- ja koulutusohjelmia, joiden tarkoituksena on vähentää ympäristörikoksia yleensä ja ympäristörikollisuuden riskiä. Jäsenvaltioiden olisi tapauksen mukaan toimittava yhteistyössä tällaisten sidosryhmien kanssa. Toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on parantaa ympäristörikosten ennalta estämistä, voisivat tässä yhteydessä sisältyä vaatimustenmukaisuus- ja huolellisuusvelvoitejärjestelmien edistäminen, toiminnanharjoittajien kannustaminen siihen, että niillä on vaatimusten noudattamista valvovia toimihenkilöitä, jotka auttavat varmistamaan unionin ympäristölainsäädännön noudattamisen, ja avoimuuden edistäminen, jotta voidaan lujittaa ympäristörikosoikeuden noudattamista. Oikeushenkilöille tämän direktiivin nojalla määrättäviin lisäseuraamuksiin voisi lisäksi sisältyä yritysten velvoite ottaa käyttöön

([12]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17).

([13]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/123/EY, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisista määrättävistä seuraamuksista annetun direktiivin 2005/35/EY muuttamisesta (EUVL L 280, 27.10.2009, s. 52).

([14]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57).

huolellisuusvelvoitejärjestelmiä ympäristönormien noudattamisen tehostamiseksi, mikä myös osaltaan edistää uusien ympäristörikosten ennalta estämistä. Jäsenvaltiot voisivat lisäksi harkita perustavansa rahaston, jolla tuetaan ympäristörikoksia ja niiden tuhoisia seurauksia ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä.

(60) Ympäristörikoksia paljastavien tai tutkivien tai niistä syytteitä nostavien tai tuomioita antavien kansallisten viranomaisten puutteelliset resurssit ja täytäntöönpanovaltuudet luovat esteitä näiden rikosten tehokkaalle ennalta estämiselle ja niistä tuomitsemiselle. Resurssipula voi erityisesti estää viranomaisia toteuttamasta mitään toimia tai rajoittaa niiden täytäntöönpanotoimia, jolloin rikoksentekijät välttyvät vastuulta tai selviävät tuomiolla, joka ei vastaa rikoksen vakavuutta. Sen vuoksi olisi vahvistettava resursseja ja täytäntöönpanovaltuuksia koskevat vähimmäiskriteerit.

(61) Täytäntöönpanoketjun tehokas toiminta edellyttää monenlaisia erityistaitoja. Ympäristörikosten aiheuttamien haasteiden monimutkaisuus ja tällaisten rikosten tekninen luonne edellyttävät monialaista lähestymistapaa, minkä vuoksi tarvitaan korkeatasoista oikeudellista osaamista ja teknistä asiantuntemusta, taloudellista tukea sekä korkeatasoista koulutusta ja erikoistumista kaikissa asiaankuuluvissa toimivaltaisissa viranomaisissa. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava niille, joiden tehtävänä on paljastaa tai tutkia ympäristörikoksia tai nostaa syytteitä tai antaa tuomioita niistä, näiden tehtävien kannalta tarkoituksenmukaista koulutusta. Jäsenvaltioiden olisi tapauksen mukaan valtiosääntöperinteensä ja oikeusjärjestelmiensä rakenteen sekä muita olosuhteita, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion koko, huomioon ottaen arvioitava tarvetta nostaa tällaisten viranomaisten erikoistumisen tasoa ympäristörikosten alalla kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jos kyseinen jäsenvaltio on kooltaan pieni ja sillä on vain rajallinen määrä toimivaltaisia viranomaisia, arvioinnissa voitaisiin todeta, että tämän rajallisen määrän vuoksi erikoistuminen ei ole mahdollista tai suotavaa. Täytäntöönpanoketjun ammattimaisuuden ja tehokkuuden maksimoimiseksi jäsenvaltioiden olisi erityisesti myös harkittava erityisten tutkintayksiköiden, syyttäjien ja tuomarien nimeämistä käsittelemään ympäristörikostapauksia. Yleisiin rikostuomioistuimiin voitaisiin perustaa erikoistuneita tuomarijaostoja. Teknistä asiantuntemusta olisi asetettava kaikkien asiaankuuluvien täytäntöönpano-viranomaisten saataville.

(62) Jotta voidaan varmistaa tehokas, yhtenäinen ja johdonmukainen täytäntöönpanojärjestelmä, johon sisältyy hallinnollisia, yksityisoikeudellisia ja rikosoikeudellisia toimenpiteitä, jäsenvaltioiden olisi organisoitava sisäinen yhteistyö ja viestintä kaikkien hallinnolliseen ja rikosoikeudelliseen täytäntöönpanoon osallistuvien toimivaltaisten viranomaistensa kesken, mukaan lukien kaikki ennalta ehkäiseviä, rangaistuksiin liittyviä ja korjaavia tehtäviä suorittavat viranomaiset.

(63) Jäsenvaltioiden olisi myös sovellettavien sääntöjen mukaisesti tehtävä keskenään yhteistyötä unionin virastojen, erityisesti Eurojustin ja Europolin, sekä muiden unionin elinten, kuten Euroopan syyttäjänviraston ja Euroopan petostentorjuntaviraston, kautta niiden toimivaltaan kuuluvilla aloilla. Rajoittamatta rajatylittävää yhteistyötä ja rikosasioissa annettavaa keskinäistä oikeusapua koskevien sääntöjen soveltamista olisi tarpeen tehdä tällaista yhteistyötä, jotta voidaan varmistaa tehokkaat toimet tässä direktiivissä määriteltyjä rikoksia vastaan ja sisällyttää yhteistyöhön tekninen ja operatiivinen apu, jota Eurojust tapauksen mukaan antaa kansallisille toimivaltaisille viranomaisille siinä määrin kuin kyseiset viranomaiset sitä tarvitsevat tutkintatoimiensa koordinoimiseksi. Komissio voisi tapauksen mukaan antaa apua. Tällaiseen apuun ei pitäisi kuulua komission osallistuminen kansallisten toimivaltaisten viranomaisten toteuttamiin yksittäisiä rikostapauksia koskeviin tutkinta- tai syytteeseenpanomenettelyihin, eikä sen pitäisi ymmärtää sisältävän komission taloudellista tukea tai muuta talousarviositoumusta.

(64) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tässä direktiivissä määritellyistä rikoksista tuomittuja henkilöitä koskevia tietoja vaihdetaan kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä neuvoston puitepäätöksen 2009/315/YOS ([15]) mukaisesti.

(65) Jotta voitaisiin varmistaa johdonmukainen lähestymistapa ympäristörikollisuuden torjuntaan, jäsenvaltioiden olisi hyväksyttävä, julkaistava ja pantava täytäntöön ympäristörikosten torjuntaa koskeva kansallinen strategia, jossa vahvistetaan tavoitteet ja painopisteet sekä niitä vastaavat tarvittavat toimenpiteet ja resurssit, ja tarkasteltava sitä säännöllisesti uudelleen. Tässä kansallisessa strategiassa olisi käsiteltävä erityisesti ympäristörikollisuuden alan kansallisen politiikan tavoitteita ja painopisteitä, toimivaltaisten viranomaisten välisiä koordinointi- ja yhteistyömenetelmiä, menettelyjä ja mekanismeja saavutettujen tulosten säännöllistä seurantaa ja arviointia varten sekä avunantoa eurooppalaisille verkostoille, jotka toimivat ympäristörikosten ja niihin liittyvien rikkomusten torjunnan

([15]) Neuvoston puitepäätös 2009/315/YOS, tehty 26 päivänä helmikuuta 2009, jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä (EUVL L 93, 7.4.2009, s. 23).

kannalta suoraan merkityksellisten kysymysten parissa. Jäsenvaltioiden olisi oltava mahdollista määrittää mainitulle strategialle tarkoituksenmukainen muoto, jossa voitaisiin ottaa huomioon niiden valtiosääntöperinne toimivaltajaon osalta ja joka voisi olla joko alakohtainen tai osa laajempaa strategista asiakirjaa. Riippumatta siitä, säätävätkö jäsenvaltiot yhden vai useamman strategian hyväksymisestä, strategian yleisen sisällön olisi katettava koko jäsenvaltion alue.

(66) Jotta tässä direktiivissä määriteltyihin ympäristörikoksiin voitaisiin puuttua tehokkaasti, on tarpeen, että jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset keräävät täsmällisiä, johdonmukaisia ja vertailukelpoisia tilastotietoja näistä rikoksista. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi varmistettava, että käytössä on riittävä järjestelmä, jonka avulla voidaan kirjata, tuottaa ja toimittaa olemassa olevia tilastotietoja tässä direktiivissä määritellyistä rikoksista. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä kyseisiä tilastotietoja täytäntöönpanotoimien strategisessa ja operatiivisessa suunnittelussa, ympäristörikosten laajuuden ja suuntausten analysoinnissa sekä kansalaisille suunnattavassa tiedotuksessa. Jäsenvaltioiden olisi toimitettava komissiolle ympäristörikosoikeudellisia menettelyjä koskevia asiaankuuluvia tilastotietoja, jotka poimitaan keskitetyllä tai hajautetulla tasolla koko jäsenvaltiossa jo olemassa olevista tiedoista. Komission olisi säännöllisesti arvioitava jäsenvaltioiden toimittamia tilastotietoja ja julkaistava arviointinsa tulokset kertomuksessa.

(67) Tämän direktiivin nojalla toimitettujen ympäristörikoksia koskevien tilastotietojen olisi oltava vertailukelpoisia jäsenvaltioiden välillä, ja ne olisi poimittava yhteisten vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa vahvistaa vakiomuoto tilastotietojen toimittamiseksi. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 ([16]) mukaisesti.

(68) Vakiomuoto seuraamusten tyyppejä ja tasoja koskevien tilastotietojen, mukaan lukien asiaan liittyviä rikosluokkia koskevat tiedot, toimittamiseksi komissiolle tämän direktiivin mukaisesti olisi vahvistettava tässä direktiivissä säädettyä komiteamenettelyä noudattaen.

(69) SEU-sopimukseen ja SEUT-sopimukseen liitetyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja 2 artiklan sekä 4 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.

(70) SEU-sopimukseen ja SEUT-sopimukseen liitetyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.

(71) Tämän direktiivin tarkoituksena on muuttaa ja laajentaa direktiivin 2008/99/EY säännöksiä. Koska tehtävät muutokset ovat merkittäviä sekä lukumääränsä että luonteensa osalta, direktiivi 2008/99/EY olisi selkeyden vuoksi kumottava kokonaisuudessaan niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo.

(72) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/35/EY ([17]) on täydennetty direktiivillä 2009/123/EY, jossa säädetään rikoksista ja seuraamuksista aluksista peräisin olevia ympäristöä pilaavien aineiden päästöjen osalta. Tällaisten rikosten ja seuraamusten olisi kuuluttava tämän direktiivin soveltamisalaan. Sen vuoksi direktiivi 2009/123/EY olisi korvattava niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo. Tällainen korvaaminen ei saisi vaikuttaa näiden jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa määräaikaa, jonka kuluessa niiden on saatettava mainittu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, viittauksia direktiivin 2005/35/EY niihin säännöksiin, jotka on lisätty tai korvattu direktiivillä 2009/123/EY, olisi vastaavasti pidettävä viittauksina tähän direktiiviin. Direktiivin 2005/35/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/123/EY, olisi edelleen sidottava niitä jäsenvaltioita, joita tämä direktiivi ei sido.

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

([17]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/35/EY, annettu 7 päivänä syyskuuta 2005, alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisista määrättävistä seuraamuksista, myös rikosoikeudellisista seuraamuksista (EUVL L 255, 30.9.2005, s. 11).

(73) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita eli säätää ympäristörikosten yhteisistä määritelmistä sekä vakavista rikoksista määrättävien tehokkaiden, varoittavien ja oikeasuhteisten rikosoikeudellisten seuraamusten saatavuudesta, vaan ne voidaan muun muassa sellaisen rajatylittävän vahingon, jonka kyseessä oleva laiton menettely voi ympäristölle aiheuttaa, sekä tarvittavien toimien laajuuden ja vaikutuksen vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä SEU 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

(74) Tämän direktiivin mukaiset velvoitteet eivät vaikuta rikosoikeudellisissa menettelyissä noudatettavia prosessuaalisia oikeuksia koskevaan unionin oikeuteen, ja jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia kunnioitetaan rikosoikeudellisissa menettelyissä kaikilta osin.

(75) Tässä direktiivissä kunnioitetaan erityisesti perusoikeuskirjassa tunnustettuja perusoikeuksia ja noudatetaan siinä tunnustettuja periaatteita, mukaan lukien henkilötietojen suoja, sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, elinkeinovapaus, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen, syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen, laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate sekä kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta. Tällä direktiivillä pyritään varmistamaan, että kyseisiä oikeuksia ja periaatteita kunnioitetaan täysimääräisesti, ja se olisi pantava täytäntöön vastaavasti,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde

Tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä, jotka koskevat rikosten ja seuraamusten määrittelyä, jotta ympäristöä voidaan suojella entistä tehokkaammin, sekä toimenpiteistä, joiden avulla voidaan ennalta estää ja torjua ympäristörikollisuutta ja panna tehokkaasti täytäntöön unionin ympäristölainsäädäntöä.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä 3 artiklan 2 kohdassa luetellun menettelyn kuvaamiseksi käytettyjä termejä on soveltuvin osin tulkittava 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetussa unionin oikeudessa vahvistettujen määritelmien mukaisesti.

2. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ”oikeushenkilöllä” oikeussubjektia, jolla on tämä asema sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella, ei kuitenkaan valtioita tai julkisyhteisöjä niiden käyttäessä julkista valtaa eikä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä;

b) ”suojelualueella olevalla elinympäristöllä” lajin elinympäristöä, jonka osalta jokin alue on osoitettu direktiivin 2009/147/EY 4 artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla erityiseksi suojelualueeksi, tai mitä tahansa luontotyyppiä tai lajin elinympäristöä, jonka osalta jokin esiintymispaikka on määritetty direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti erityiseksi suojelualueeksi tai jonka osalta jokin esiintymispaikka on lueteltu direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi;

c) ”ekosysteemillä” dynaamista kokonaisuutta, jossa kasvi-, eläin-, sieni- ja pieneliöyhteisöt ovat elottomassa ympäristössään toisiinsa vuorovaikutussuhteessa toiminnallisena yksikkönä ja joka kattaa luontotyypit, lajien elinympäristöt ja lajien kannat.

3 artikla

Rikokset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän artiklan 2 ja 3 kohdassa lueteltu menettely, kun se on tahallista, ja tämän artiklan 4 kohdassa lueteltu menettely, kun se toteutetaan ainakin törkeästä huolimattomuudesta, on rikos, kun kyseinen menettely on laitonta.

Tätä direktiiviä sovellettaessa menettely on laitonta, jos sillä rikotaan

a) unionin oikeutta, jolla myötävaikutetaan jonkin SEUT 191 artiklan 1 kohdassa vahvistetun unionin ympäristöpolitiikan tavoitteen saavuttamiseen; tai

b) a alakohdassa tarkoitetun unionin oikeuden täytäntöönpanemiseksi annettua jäsenvaltion lakia, asetusta tai hallinnollista määräystä tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemää päätöstä.

Tällainen menettely on laitonta silloinkin, kun se toteutetaan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antaman luvan nojalla, jos tällainen lupa on saatu vilpillisesti taikka lahjomalla, kiristämällä tai pakottamalla tai jos tällainen lupa selvästi rikkoo asiaankuuluvia aineellisoikeudellisia vaatimuksia.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että seuraava menettely on rikos, kun se on laitonta ja tahallista:

a) sellaisen materiaalien tai aineiden, energian tai ionisoivan säteilyn määrän saattaminen, päästäminen tai johtaminen ilmaan, maaperään tai veteen, joka aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

b) sellaisen tuotteen saattaminen markkinoille ympäristön suojelemiseksi tarkoitetun kiellon tai muun vaatimuksen vastaisesti, jonka käyttö laajemmassa mittakaavassa, eli siten että tuotetta käyttävät useat käyttäjät heidän lukumäärästään riippumatta, johtaa materiaalien tai aineiden, energian tai ionisoivan säteilyn määrän saattamiseen, päästämiseen tai johtamiseen ilmaan, maaperään tai veteen ja aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

c) aineiden valmistus, markkinoille saattaminen tai markkinoilla saataville asettaminen, vienti tai käyttö sellaisenaan, seoksissa tai esineissä, mukaan lukien niiden sisällyttäminen esineisiin, kun tällainen menettely aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle, huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille ja

   i) on rajoitettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006 ([18]) VIII osaston ja liitteen XVII nojalla;

   ii) on kiellettyä asetuksen (EY) N:o 1907/2006 VII osaston nojalla;

   iii) ei ole Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009 ([19]) mukaista;

   iv) ei ole Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 528/2012 ([20]) mukaista;

   v) ei ole Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008 ([21]) mukaista; tai

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta (EUVL L 396, 30.12.2006, s. 1).

([19]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1107/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta (EUVL L 309, 24.11.2009, s. 1).

([20]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä (EUVL L 167, 27.6.2012, s. 1).

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008, annettu 16 päivänä joulukuuta 2008, aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta (EUVL L 353, 31.12.2008, s. 1).

vi) on kiellettyä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1021 ([22]) liitteen I nojalla;

d) elohopean, elohopeayhdisteiden, elohopeaseosten tai lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden valmistus, käyttö, varastointi, tuonti tai vienti, kun tällainen menettely ei ole Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/852 ([23]) vahvistettujen vaatimusten mukaista ja aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle, huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

e) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU ([24]) 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen hankkeiden toteuttaminen mainitun direktiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, kun tällainen menettely toteutetaan ilman lupaa ja aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa ilman tai maaperän laadulle tai veden laadulle tai tilalle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

f) jätteen keräys, kuljetus tai käsittely, tällaisten toimien valvonta ja loppusijoituspaikkojen jälkihoito, mukaan lukien kauppiaana tai välittäjänä toteutetut toimet, kun tällainen menettely

i) koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY ([25]) 3 artiklan 2 kohdassa määriteltyä vaarallista jätettä ja se koskee muuta kuin merkityksetöntä määrää tällaista jätettä; tai

ii) koskee muuta kuin i alakohdassa tarkoitettua jätettä ja aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

g) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1157 ([26]) 2 artiklan 26 alakohdassa tarkoitettu jätteiden siirto, kun tällainen menettely koskee muuta kuin merkityksetöntä määrää, riippumatta siitä, onko kyseessä erillinen siirto vai monta ilmeisesti toisiinsa yhteydessä olevaa siirtoa;

h) asetuksen (EU) N:o 1257/2013 soveltamisalaan kuuluva alusten kierrätys, kun tällainen menettely ei ole mainitun asetuksen 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen vaatimusten mukaista;

i) direktiivin 2005/35/EY 3 artiklan soveltamisalaan kuuluvien aluksista peräisin olevien ympäristöä pilaavien aineiden sellainen päästö mille tahansa mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle alueelle, paitsi jos tällainen aluksista peräisin oleva päästö täyttää mainitun direktiivin 5 artiklassa poikkeuksille asetetut edellytykset, joka aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan veden laadun huononemista tai vahinkoa meriympäristölle;

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1021, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä (EUVL L 169, 25.6.2019, s. 45).

([23]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/852, annettu 17 päivänä toukokuuta 2017, elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta (EUVL L 137, 24.5.2017, s. 1).

([24]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (EUVL L 26, 28.1.2012, s. 1).

([25]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta (EUVL L 312, 22.11.2008, s. 3).

([26]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1157, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, jätteiden siirroista sekä asetusten (EU) N:o 1257/2013 ja (EU) 2020/1056 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1013/2006 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1157, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj).

j) sellaisen laitoksen käyttäminen tai sulkeminen, jossa harjoitetaan vaarallista toimintaa tai jossa varastoidaan tai käytetään vaarallisia aineita tai seoksia, kun tällainen menettely ja tällainen vaarallinen toiminta, aine tai seos kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU ([27]) tai Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU ([28]) soveltamisalaan ja tällainen menettely aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

k) laitteiston rakentaminen, käyttäminen ja purkaminen, kun tällainen menettely ja tällainen laitteisto kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/30/EU ([29]) soveltamisalaan ja tällainen menettely tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

l) radioaktiivisen materiaalin tai radioaktiivisten aineiden valmistus, tuotanto, jalostus, käsittely, käyttö, hallussapito, varastointi, kuljetus, tuonti, vienti tai loppusijoitus, kun tällainen menettely ja tällainen materiaali tai tällaiset aineet kuuluvat neuvoston direktiivien 2013/59/Euratom ([30]), 2014/87/Euratom ([31]) tai 2013/51/Euratom ([32]) soveltamisalaan ja tällainen menettely aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

m) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2000/60/EY ([33]) tarkoitettu pintaveden tai pohjaveden otto, kun tällainen menettely aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa pintavesimuodostumien ekologiselle tilalle tai ekologiselle potentiaalille taikka pohjavesimuodostumien määrälliselle tilalle;

n) neuvoston direktiivin 92/43/ETY ([34]) liitteessä IV tai liitteessä V, jos mainitussa liitteessä lueteltuihin lajeihin sovelletaan samoja toimenpiteitä kuin liitteessä IV lueteltuihin lajeihin, luetellun luonnonvaraisen eläin- tai kasvilajin yksilön tai yksilöiden sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY ([35]) 1 artiklassa tarkoitettujen lajien yksilön tai yksilöiden tappaminen, tuhoaminen, ottaminen, hallussapito, myynti tai myytäväksi tarjoaminen, paitsi jos tällainen menettely koskee merkityksetöntä määrää tällaisia yksilöitä;

o) neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 ([36]) liitteissä A ja B luetellun luonnonvaraisen eläin- tai kasvilajin yksilön tai yksilöiden taikka niiden osien tai johdannaisten kauppa ja tällaisten mainitun asetuksen liitteessä C lueteltujen lajien yksilön tai yksilöiden taikka niiden osien tai johdannaisten tuonti, paitsi jos tällainen menettely koskee merkityksetöntä määrää tällaisia yksilöitä;

([27]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/18/EU, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (EUVL L 197, 24.7.2012, s. 1).

([28]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/75/EU, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) (EUVL L 334, 17.12.2010, s. 17).

([29]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/30/EU, annettu 12 päivänä kesäkuuta 2013, merellä tapahtuvan öljyn- ja kaasunporaustoiminnan turvallisuudesta ja direktiivin 2004/35/EY muuttamisesta (EUVL L 178, 28.6.2013, s. 66).

([30]) Neuvoston direktiivi 2013/59/Euratom, annettu 5 päivänä joulukuuta 2013, turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi ja direktiivien 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom kumoamisesta (EUVL L 13, 17.1.2014, s. 1).

([31]) Neuvoston direktiivi 2014/87/Euratom, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2014, ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehyksen perustamisesta annetun direktiivin 2009/71/Euratom muuttamisesta (EUVL L 219, 25.7.2014, s. 42).

([32]) Neuvoston direktiivi 2013/51/Euratom, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, väestön terveyden suojelemista ihmisten käyttöön tarkoitetussa vedessä olevilta radioaktiivisilta aineilta koskevista vaatimuksista (EUVL L 296, 7.11.2013, s. 12).

([33]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista (EYVL L 327, 22.12.2000, s. 1).

([34]) Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7).

([35]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (EUVL L 20, 26.1.2010, s. 7).

([36]) Neuvoston asetus (EY) N:o 338/97, annettu 9 päivänä joulukuuta 1996, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä (EYVL L 61, 3.3.1997, s. 1).

p) asianomaisten hyödykkeiden tai asianomaisten tuotteiden saattaminen unionin markkinoille tai asettaminen saataville unionin markkinoilla taikka vienti unionin markkinoilta asetuksen (EU) 2023/1115 3 artiklassa asetetun kiellon vastaisesti, paitsi jos tällainen menettely koskee merkityksetöntä määrää;

q) menettely, joka aiheuttaa suojelualueella olevan elinympäristön heikentymistä tai häiriötä suojelualueella oleville, direktiivin 92/43/ETY liitteessä II olevassa a kohdassa luetelluille eläinlajeille mainitun direktiivin 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, kun tällainen heikentyminen tai häiriö on merkittävää;

r) unionin kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien tuominen unionin alueelle, markkinoille saattaminen, pitäminen, jalostus, kuljettaminen, käyttäminen, vaihtaminen, lisääntymisen salliminen, kasvattaminen tai viljeleminen, ympäristöön päästäminen tai levittäminen, kun tällainen menettely rikkoo

i) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1143/2014 ([37]) 7 artiklan 1 kohdassa asetettuja rajoituksia ja aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille; tai

ii) asetuksen (EU) N:o 1143/2014 8 artiklan nojalla annetun luvan tai mainitun asetuksen 9 artiklan nojalla annetun hyväksynnän ehtoa ja aiheuttaa tai on omiaan aiheuttamaan kuoleman tai vakavan vamman ihmiselle tai huomattavaa vahinkoa ilman, maaperän tai veden laadulle tai huomattavaa vahinkoa ekosysteemille, eläimille tai kasveille;

s) otsonikerrosta heikentävien aineiden, joko yksinään tai seoksessa, sellaisina kuin niitä tarkoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/590 ([38]) 2 artiklan a alakohdassa, tuotanto, markkinoille saattaminen, tuonti, vienti, käyttö tai vapauttaminen taikka tuotteiden ja laitteiden sekä niiden osien, jotka sisältävät otsonikerrosta heikentäviä aineita tai joiden toiminta perustuu näihin aineisiin, sellaisina kuin niitä tarkoitetaan mainitun asetuksen 2 artiklan b alakohdassa, tuotanto, markkinoille saattaminen, tuonti, vienti tai käyttö;

t) fluorattujen kasvihuonekaasujen, joko yksinään tai seoksessa, sellaisina kuin niitä tarkoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/573 ([39]) 2 artiklan a alakohdassa, tuotanto, markkinoille saattaminen, tuonti, vienti, käyttö tai vapauttaminen taikka tuotteiden ja laitteiden sekä niiden osien, jotka sisältävät fluorattuja kasvihuonekaasuja tai joiden toiminta perustuu näihin kaasuihin, sellaisina kuin niitä tarkoitetaan mainitun asetuksen 2 artiklan b alakohdassa, tuotanto, markkinoille saattaminen, tuonti, vienti tai käyttö taikka tällaisten tuotteiden ja laitteiden käyttöönotto.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 2 kohdassa lueteltuun menettelyyn liittyvät rikokset ovat kvalifioituja rikoksia, jos tällainen menettely aiheuttaa

a) kooltaan tai ympäristöarvoltaan huomattavan ekosysteemin taikka suojelualueella olevan elinympäristön tuhoutumisen tai niihin kohdistuvaa laajalle levinnyttä ja huomattavaa vahinkoa, joka on joko peruuttamaton tai pitkäkestoinen, tai

b) ilmaan, maaperään tai veden laatuun kohdistuvaa laajalle levinnyttä ja huomattavaa vahinkoa, joka on joko peruuttamaton tai pitkäkestoinen.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 2 kohdan a–d alakohdassa, f ja g alakohdassa, i–q alakohdassa, r alakohdan ii alakohdassa sekä s ja t alakohdassa lueteltu menettely on rikos, kun kyseinen menettely on laitonta ja se toteutetaan ainakin törkeästä huolimattomuudesta.

([37]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1143/2014, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014, haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta (EUVL L 317, 4.11.2014, s. 35).

([38]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/590, annettu 7 päivänä helmikuuta 2024, otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta (EUVL L, 2024/590, 20.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/590/oj).

([39]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/573, annettu 7 päivänä helmikuuta 2024, fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta (EUVL L, 2024/573, 20.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/573/oj).

5. Edellä 2 kohdassa lueteltuun menettelyyn liittyvien rikosten lisäksi jäsenvaltiot voivat ympäristön suojelemiseksi säätää kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti muistakin rikoksista.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että arvioitaessa, onko vahinko tai todennäköinen vahinko huomattava 2 kohdan a–e alakohdassa, f alakohdan ii alakohdassa ja j–m ja r alakohdassa luetellun menettelyn ollessa kyseessä, otetaan huomioon tapauksen mukaan yksi tai useampi seuraavista tekijöistä:

a) vahingon kohteena olevan ympäristön perustila;

b) onko kyseessä pitkäkestoinen, keskipitkän aikavälin vai lyhyen aikavälin vahinko;

c) vahingon laajuus;

d) onko vahinko korjattavissa.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että arvioitaessa, onko 2 kohdan a–e alakohdassa, f alakohdan ii alakohdassa ja i–m ja r alakohdassa lueteltu menettely omiaan aiheuttamaan vahinkoa ilman tai maaperän laadulle tai veden laadulle tai tilalle taikka ekosysteemille, eläimille tai kasveille, otetaan huomioon tapauksen mukaan yksi tai useampi seuraavista tekijöistä:

a) menettely liittyy johonkin toimintaan, joka katsotaan riskialttiiksi tai vaaralliseksi ympäristölle tai ihmisten terveydelle ja edellyttää lupaa, jota ei ole saatu tai noudatettu;

b) missä määrin jokin 1 kohdan toisen alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitetussa unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä tai asianomaista toimintaa varten annetussa luvassa asetettu sääntelyn mukainen kynnysarvo, arvo tai muu pakollinen parametri ylittyy;

c) onko kyseinen materiaali tai aine luokiteltu vaaralliseksi tai muutoin määritelty ympäristölle tai ihmisten terveydelle haitalliseksi.

8. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että arvioitaessa, onko määrä merkityksetön vai muu kuin merkityksetön 2 kohdan f alakohdan i alakohtaa ja g, n, o ja p alakohtaa sovellettaessa, otetaan huomioon tapauksen mukaan yksi tai useampi seuraavista tekijöistä:

a) asianomaisten kohteiden lukumäärä;

b) missä määrin jokin 1 kohdan toisen alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitetussa unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä asetettu sääntelyn mukainen kynnysarvo, arvo tai muu pakollinen parametri ylittyy;

c) kyseisen eläin- tai kasvilajin suojelutaso;

d) ympäristön ennallistamisen kustannukset, jos nämä kustannukset on mahdollista arvioida.

4 artikla

Yllytys, avunanto ja yritys

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yllytyksestä ja avunannosta 3 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamisalaan kuuluvaan rikokseen voidaan rangaista rikoksina.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksestä tehdä 3 artiklan 2 kohdan a–d, f, g, i–m, o, p, r, s ja t alakohdan soveltamisalaan kuuluva rikos voidaan rangaista rikoksena.

5 artikla

Luonnollisille henkilöille määrättävät seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia seuraamuksia.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että

a) 3 artiklan 2 kohdan a–d, f, j, k, l ja r alakohdan soveltamisalaan kuuluvista rikoksista voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kymmenen vuotta, jos ne aiheuttavat ihmisen kuoleman;

b) 3 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan kuuluvista rikoksista voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdeksan vuotta;

c) 3 artiklan 4 kohdan soveltamisalaan kuuluvista rikoksista, kun mainitussa kohdassa viitataan 3 artiklan 2 kohdan a–d, f, j, k ja l alakohtaan, voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään viisi vuotta, jos ne aiheuttavat ihmisen kuoleman;

d) 3 artiklan 2 kohdan a–l, p, s ja t alakohdan soveltamisalaan kuuluvista rikoksista voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään viisi vuotta;

e) 3 artiklan 2 kohdan m, n, o, q ja r alakohdan soveltamisalaan kuuluvista rikoksista voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kolme vuotta.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että luonnollisille henkilöille, jotka ovat tehneet 3 ja 4 artiklan soveltamisalaan kuuluvia rikoksia, voidaan määrätä rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia lisäseuraamuksia tai -toimenpiteitä, joihin voivat kuulua seuraavat:

a) velvoite

i) ennallistaa ympäristö tietyssä ajassa, jos vahinko on korjattavissa, tai

ii) maksaa korvaus ympäristölle aiheutuneesta vahingosta, jos vahinko on peruuttamaton tai rikoksentekijällä ei ole valmiuksia toteuttaa tällaista ennallistamista;

b) sakot, jotka ovat oikeassa suhteessa menettelyn vakavuuteen sekä kyseisen luonnollisen henkilön yksilöllisiin, taloudellisiin ja muihin olosuhteisiin ja jotka tapauksen mukaan määritetään ottaen asianmukaisesti huomioon ympäristölle aiheutuneen vahingon vakavuus ja kesto sekä rikoksen tuottamat taloudelliset hyödyt;

c) julkisen rahoituksen epääminen, mukaan lukien kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten, käyttöoikeuksien ja toimilupien epääminen;

d) kielto toimia oikeushenkilössä saman tyyppisessä johtavassa asemassa kuin se, jota on käytetty rikoksen tekemiseen;

e) asiaankuuluvaan rikokseen johtaneen toiminnan harjoittamista koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen;

f) väliaikainen kielto asettua ehdolle julkiseen virkaan;

g) jos asiaan liittyy yleinen etu, tapauskohtaisen arvioinnin jälkeen sellaisen tuomioistuimen päätöksen julkaiseminen kokonaan tai osittain, joka koskee tehtyä rikosta sekä määrättyjä seuraamuksia tai toimenpiteitä ja johon voi sisältyä tuomittujen henkilöiden henkilötietoja vain asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa.

6 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on kyseisten oikeushenkilöiden hyväksi tehnyt joko yksin tai asianomaisen oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien henkilö, jonka johtava asema kyseisessä oikeushenkilössä perustuu johonkin seuraavista:

a) valta edustaa oikeushenkilöä;

b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai

c) valtuus käyttää määräysvaltaa oikeushenkilössä.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettu henkilö on laiminlyönyt ohjaus- tai valvontatehtävänsä siten, että oikeushenkilön alaisuudessa toimiva henkilö on voinut tehdä jonkin 3 ja 4 artiklassa tarkoitetun rikoksen oikeushenkilön hyväksi.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdan mukainen oikeushenkilöiden vastuu ei estä rikosoikeudellisten menettelyjen aloittamista sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka tekevät 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuja rikoksia taikka yllyttävät niihin tai avustavat niissä.

7 artikla

Oikeushenkilöille määrättävät seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 6 artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia tai toimenpiteitä.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraamuksiin tai toimenpiteisiin 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista 6 artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla vastuussa oleville oikeushenkilöille kuuluu rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisiasakkoja ja niihin voi kuulua muita rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia tai toimenpiteitä, kuten

a) velvoite

   i) ennallistaa ympäristö tietyssä ajassa, jos vahinko on korjattavissa, tai

   ii) maksaa korvaus ympäristölle aiheutuneesta vahingosta, jos vahinko on peruuttamaton tai rikoksentekijällä ei ole valmiuksia toteuttaa tällaista ennallistamista;

b) oikeuden menettäminen julkisista varoista myönnettäviin etuuksiin tai tukiin;

c) julkisen rahoituksen epääminen, mukaan lukien kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten, käyttöoikeuksien ja toimilupien epääminen;

d) väliaikainen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa;

e) asiaankuuluvaan rikokseen johtaneen toiminnan harjoittamista koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen;

f) tuomioistuimen valvontaan asettaminen;

g) tuomioistuimen päätös, jolla oikeushenkilö määrätään purettavaksi;

h) rikoksen tekemiseen käytettyjen tilojen sulkeminen;

i) velvoite ottaa käyttöön huolellisuusvelvoitejärjestelmiä ympäristönormien noudattamisen parantamiseksi;

j) jos asiaan liittyy yleinen etu, sellaisen tuomioistuimen päätöksen julkaiseminen kokonaan tai osittain, joka koskee tehtyä rikosta sekä määrättyjä seuraamuksia tai toimenpiteitä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevien sääntöjen soveltamista.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ainakin 6 artiklan 1 kohdan nojalla vastuussa oleville oikeushenkilöille voidaan määrätä 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvista rikoksista rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia sakkoja, joiden määrä on oikeassa suhteessa menettelyn vakavuuteen sekä kyseisen oikeushenkilön yksilöllisiin, taloudellisiin ja muihin olosuhteisiin. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tällaisten sakkojen enimmäistaso on vähintään

a) 3 artiklan 2 kohdan a–l, p, s ja t alakohdan soveltamisalaan kuuluvissa rikoksissa:

i) 5 prosenttia oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta joko tilikautta, jolloin rikos tehtiin, edeltäneellä tilikaudella tai tilikautta, jolloin sakon määräämispäätös tehtiin, edeltäneellä tilikaudella, tai

ii) 40 000 000:aa euroa vastaava määrä;

b) 3 artiklan 2 kohdan m, n, o, q ja r alakohdan soveltamisalaan kuuluvissa rikoksissa:

i) 3 prosenttia oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta joko tilikautta, jolloin rikos tehtiin, edeltäneellä tilikaudella tai tilikautta, jolloin sakon määräämispäätös tehtiin, edeltäneellä tilikaudella, tai

ii) 24 000 000:aa euroa vastaava määrä.

Jäsenvaltiot voivat vahvistaa sääntöjä sellaisia tapauksia varten, joissa sakon määrää ei ole mahdollista määrittää käyttäen perusteena oikeushenkilön maailmanlaajuista kokonaisliikevaihtoa tilikautta, jolloin rikos tehtiin, edeltäneellä tilikaudella tai tilikautta, jolloin sakon määräämispäätös tehtiin, edeltäneellä tilikaudella.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan kuuluvista rikoksista 6 artiklan nojalla vastuussa oleville oikeushenkilöille voidaan määrätä ankarampia rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia tai toimenpiteitä kuin 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin sovellettavia rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia tai toimenpiteitä.

8 artikla

Raskauttavat asianhaarat

Siltä osin kuin seuraavat olosuhteet eivät kuulu 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten tunnusmerkistötekijöihin, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen asianomaisten rikosten yhteydessä raskauttavana asianhaarana voidaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti pitää yhtä tai useampaa seuraavista olosuhteista:

a) rikos on aiheuttanut ekosysteemin tuhoutumisen tai aiheuttanut sille peruuttamatonta tai pitkäkestoista huomattavaa vahinkoa;

b) rikos on tehty osana neuvoston puitepäätöksessä 2008/841/YOS ([40]) tarkoitetun rikollisjärjestön toimintaa;

c) rikokseen on liittynyt se, että rikoksentekijä on käyttänyt vääriä tai väärennettyjä asiakirjoja;

d) rikoksen on tehnyt julkisen viran haltija tehtäviään suorittaessaan;

e) rikoksentekijä on aiemmin tuomittu lainvoiman saaneella tuomiolla saman tyyppisistä rikoksista kuin 3 tai 4 artiklassa tarkoitetut rikokset;

f) rikos on tuottanut tai sen on odotettu tuottavan merkittäviä taloudellisia hyötyjä, tai sen avulla on vältetty huomattavia kuluja, joko suoraan tai välillisesti, siltä osin kuin tällaiset hyödyt tai kulut voidaan määrittää;

g) rikoksentekijä on tuhonnut todisteita tai pelotellut todistajia tai asianosaisia;

([40]) Neuvoston puitepäätös 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta (EUVL L 300, 11.11.2008, s. 42).

h) rikos on tehty alueella, joka on osoitettu direktiivin 2009/147/EY 4 artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla erityiseksi suojelualueeksi, tai alueella, joka on määritetty direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan 4 kohdan nojalla erityiseksi suojelualueeksi, tai alueella, joka on luetteloitu yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan 2 kohdan nojalla.

Tämän artiklan a alakohdassa tarkoitettua raskauttavaa asianhaaraa ei sovelleta 3 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin.

9 artikla

Lieventävät asianhaarat

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen asianomaisten rikosten yhteydessä lieventävänä asianhaarana voidaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti pitää yhtä tai useampaa seuraavista olosuhteista:

a) rikoksentekijä palauttaa ympäristön sen aiempaan tilaan, jos tällainen palauttaminen ei ole velvoite direktiivin 2004/35/EY nojalla, tai ryhtyy ennen rikostutkinnan aloittamista toimiin vahingon vaikutuksen ja laajuuden minimoimiseksi tai korjaa vahingon;

b) rikoksentekijä antaa hallinto- tai oikeusviranomaisille tietoja, joita nämä eivät olisi voineet muutoin saada ja joiden avulla nämä voivat

i) tunnistaa tai tuoda oikeuden eteen muut rikoksentekijät;

ii) löytää todisteita.

10 artikla

Varojen jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten rikoksentekovälineiden ja rikosten tuottaman hyödyn jäljittämisen, tunnistamisen, jäädyttämisen ja menetetyksi tuomitsemisen mahdollistamiseksi.

Jäsenvaltioiden, joita Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU ([41]) sitoo, on toteutettava ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut toimenpiteet mainitun direktiivin mukaisesti.

11 artikla

Vanhentumisajat

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet säätääkseen vanhentumisajasta, jonka puitteissa 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkinta, niihin liittyvä syytteeseenpano, oikeudenkäynti ja niistä tuomitseminen on mahdollista riittävän pitkään sen jälkeen kun kyseiset rikokset on tehty, jotta niitä voidaan torjua tehokkaasti.

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet säätääkseen vanhentumisajasta, jonka puitteissa 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista lainvoiman saaneen tuomion jälkeen määrätyt seuraamukset on mahdollista panna täytäntöön riittävän pitkään kyseisen tuomion määräämisen jälkeen.

2. Edellä 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vanhentumisajan on oltava seuraava:

a) vähintään kymmenen vuotta rikoksen tekemisestä niiden rikosten osalta, joista voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kymmenen vuotta;

b) vähintään viisi vuotta rikoksen tekemisestä niiden rikosten osalta, joista voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään viisi vuotta;

([41]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (EUVL L 127, 29.4.2014, s. 39).

c) vähintään kolme vuotta rikoksen tekemisestä rikosten osalta, joista voidaan määrätä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kolme vuotta.

3. Edellä 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun vanhentumisajan on oltava seuraava:

a) vähintään kymmenen vuotta lainvoiman saaneesta tuomiosta seuraavissa tapauksissa:

i) vankeusrangaistus, jonka kesto on enemmän kuin viisi vuotta; tai vaihtoehtoisesti

ii) vankeusrangaistus rikoksesta, josta voidaan määrätä enimmäiskestoltaan vähintään kymmenen vuoden vankeusrangaistus;

b) vähintään viisi vuotta lainvoiman saaneesta tuomiosta seuraavissa tapauksissa:

i) vankeusrangaistus, jonka kesto on enemmän kuin yksi vuosi; tai vaihtoehtoisesti

ii) vankeusrangaistus rikoksesta, josta voidaan määrätä enimmäiskestoltaan vähintään viiden vuoden vankeusrangaistus; ja

c) vähintään kolme vuotta lainvoiman saaneesta tuomiosta seuraavissa tapauksissa:

i) vankeusrangaistus, jonka kesto on enintään yksi vuosi; tai vaihtoehtoisesti

ii) vankeusrangaistus rikoksesta, josta voidaan määrätä enimmäiskestoltaan vähintään kolmen vuoden vankeusrangaistus.

4. Poiketen siitä, mitä 2 ja 3 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää vanhentumisajasta, joka on alle kymmenen vuotta mutta vähintään viisi vuotta, edellyttäen, että tällainen vanhentumisaika voidaan keskeyttää tai pysäyttää tiettyjen toimien vuoksi.

12 artikla

Lainkäyttövalta

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos

a) rikos on tehty kokonaan tai osittain sen alueella;

b) rikos on tehty aluksella tai ilma-aluksessa, joka on rekisteröity asianomaisessa jäsenvaltiossa tai joka purjehtii sen lipun alla;

c) vahinko, joka on yksi rikoksen tunnusmerkistötekijöistä, on aiheutunut sen alueella; tai

d) rikoksentekijä on jäsenvaltion kansalainen.

2. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle päätöksestään laajentaa lainkäyttövaltaansa yhteen tai useampaan 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on tehty sen alueen ulkopuolella, jos

a) rikoksentekijän vakinainen asuinpaikka on sen alueella;

b) rikos on tehty sen alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön hyväksi;

c) rikos on tehty sen kansalaista tai sellaista henkilöä vastaan, jonka vakituinen asuinpaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa; tai

d) rikos on aiheuttanut vakavan riskin ympäristölle sen alueella.

Jos jokin 3 ja 4 artiklassa tarkoitettu rikos kuuluu useamman jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, näiden jäsenvaltioiden on toimittava yhteistyössä määrittääkseen, mikä jäsenvaltio toteuttaa rikosoikeudelliset menettelyt. Asia on tarvittaessa annettava Eurojustin käsiteltäväksi puitepäätöksen 2009/948/YOS ([42]) 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden on 1 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettuja tapauksia varten toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niiden lainkäyttövallan harjoittamisen ehtona ei ole, että syyte voidaan nostaa vain rikoksen tekopaikkana olevan valtion ilmiannon perusteella.

13 artikla

Tutkintakeinot

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkintaa tai syytteeseenpanoa varten on käytettävissä tehokkaat ja oikeasuhteiset tutkintakeinot. Näihin keinoihin on tapauksen mukaan sisällyttävä erityisiä tutkintakeinoja, kuten järjestäytyneen rikollisuuden tai muiden vakavien rikosten torjumiseksi käytettävät keinot.

14 artikla

Ympäristörikoksista ilmoittavien tai niiden tutkinnassa avustavien henkilöiden suojelu

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että millä tahansa henkilöillä, jotka ilmoittavat tämän direktiivin 3 ja 4 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, toimittavat todisteita tai muutoin tekevät yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa, on mahdollisuus tuki- ja aputoimenpiteisiin rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä kansallisen lainsäädännön mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin (EU) 2019/1937 soveltamista.

15 artikla

Yleisen edun mukainen tietojen julkaiseminen ja yleisön, jota asia koskee, oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että henkilöillä, joihin tämän direktiivin 3 ja 4 artiklassa tarkoitetut rikokset vaikuttavat tai ovat omiaan vaikuttamaan, ja henkilöillä, joiden etua asia riittävästi koskee tai jotka väittävät jonkin oikeuden heikentyvän, sekä valtiosta riippumattomilla järjestöillä, jotka edistävät ympäristönsuojelua ja täyttävät kansallisen lainsäädännön mukaiset vaatimukset, on asianmukaiset prosessuaaliset oikeudet kyseisiä rikoksia koskevissa menettelyissä, kun jäsenvaltiossa on muita rikoksia koskevissa menettelyissä tällaisia prosessuaalisia oikeuksia yleisölle, jota asia koskee, esimerkiksi asianomistajana. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden on myös varmistettava kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, että tiedot menettelyn edistymisestä jaetaan sen yleisön kanssa, jota asia koskee, kun näin tehdään muita rikoksia koskevissa menettelyissä.

16 artikla

Ennalta estäminen

Jäsenvaltioiden on toteutettava aiheellisia toimenpiteitä, kuten asiaankuuluville julkisen ja yksityisen sektorin sidosryhmille suunnattuja tiedotus- ja valistuskampanjoita, sekä tutkimus- ja koulutusohjelmia, joiden tarkoituksena on vähentää ympäristörikoksia ja ympäristörikollisuuden riskiä. Jäsenvaltioiden on tapauksen mukaan toimittava yhteistyössä tällaisten sidosryhmien kanssa.

17 artikla

Resurssit

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ympäristörikoksia paljastavilla tai tutkivilla tai niistä syytteitä nostavilla tai tuomioita antavilla kansallisilla viranomaisilla on riittävästi pätevää henkilöstöä sekä riittävät taloudelliset, tekniset ja teknologiset resurssit tämän direktiivin täytäntöönpanoon liittyvien tehtäviensä tehokasta hoitamista varten. Jäsenvaltioiden on valtiosääntöperinteensä ja oikeusjärjestelmänsä rakenteen sekä muita kansallisia olosuhteita huomioon ottaen arvioitava tarvetta nostaa tällaisten viranomaisten erikoistumisen tasoa ympäristörikosoikeuden alalla kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

([42]) Neuvoston puitepäätös 2009/948/YOS, tehty 30 päivänä marraskuuta 2009, rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta (EUVL L 328, 15.12.2009, s. 42).

18 artikla

Koulutus

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tuomareille, syyttäjille, poliiseille ja oikeuslaitoksen henkilöstölle sekä rikosoikeudellisissa menettelyissä ja tutkintatoimissa mukana olevalle toimivaltaisten viranomaisten henkilöstölle annetaan tämän direktiivin tavoitteisiin liittyvää ja tällaisten tuomarien, syyttäjien, poliisien ja oikeusalan työntekijöiden sekä toimivaltaisten viranomaisten henkilöstön tehtävien kannalta tarkoituksenmukaista säännöllistä erikoistunutta koulutusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuomioistuinten riippumattomuutta ja eri tapoja, joilla oikeuslaitokset ovat järjestäytyneet unionissa.

19 artikla

Toimivaltaisten viranomaisten välinen koordinointi ja yhteistyö jäsenvaltiossa

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet perustaakseen asianmukaisia mekanismeja kaikkien ympäristörikosten ennalta estämiseen ja torjuntaan osallistuvien toimivaltaisten viranomaistensa keskuudessa tapahtuvaa strategisen ja operatiivisen tason koordinointia ja yhteistyötä varten. Tällaisten mekanismien tarkoituksena on oltava ainakin

a) yhteisten painopisteiden ja rikosoikeudellisen ja hallinnollisen täytäntöönpanon välistä suhdetta koskevan yhteisymmärryksen varmistaminen;

b) tietojen vaihtaminen strategisia ja operatiivisia tarkoituksia varten sovellettavassa unionin oikeudessa ja kansallisessa lainsäädännössä vahvistetuissa rajoissa;

c) yksittäisiin tutkintoihin liittyvä kuuleminen sovellettavassa unionin oikeudessa ja kansallisessa lainsäädännössä vahvistetuissa rajoissa;

d) parhaiden käytäntöjen vaihtaminen;

e) avun antaminen sellaisten alan ammattihenkilöiden eurooppalaisille verkostoille, jotka toimivat ympäristörikosten ja niihin liittyvien rikkomusten torjunnan kannalta merkityksellisten kysymysten parissa.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut mekanismit voivat olla muodoltaan erikoistuneita koordinointielimiä, toimivaltaisten viranomaisten välisiä yhteisymmärryspöytäkirjoja, kansallisia täytäntöönpanoverkostoja ja yhteisiä koulutustoimia.

20 artikla

Jäsenvaltioiden sekä komission ja unionin elinten, toimistojen tai virastojen välinen yhteistyö

Jos ympäristörikosten epäillään olevan luonteeltaan rajatylittäviä, asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on harkittava näihin rikoksiin liittyvien tietojen toimittamista asianmukaisille toimivaltaisille elimille.

Rajoittamatta rajatylittävää yhteistyötä ja rikosasioissa annettavaa keskinäistä oikeusapua koskevien sääntöjen soveltamista jäsenvaltiot, Eurojust, Europol, Euroopan syyttäjänvirasto, Euroopan petostentorjuntavirasto ja komissio tekevät toimivaltansa mukaisesti keskenään yhteistyötä 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten torjunnassa. Tätä varten Eurojust antaa tapauksen mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tarvitsemaa teknistä ja operatiivista apua niiden tutkintatoimien koordinoinnin helpottamiseksi. Komissio voi tapauksen mukaan antaa apua.

21 artikla

Kansallinen strategia

1. Jäsenvaltioiden on laadittava ja julkaistava ympäristörikosten torjuntaa koskeva kansallinen strategia viimeistään 21 päivänä toukokuuta 2027.

Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä kansallisen strategiansa panemiseksi täytäntöön ilman aiheetonta viivytystä. Kansallisessa strategiassa on käsiteltävä ainakin seuraavia seikkoja:

a) ympäristörikosten alan kansallisen politiikan tavoitteet ja painopisteet, myös rajatylittävissä tapauksissa, ja järjestelyt niiden saavuttamisen säännöllistä arviointia varten;

b) kaikkien ympäristörikosten torjuntaan osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten roolit ja tehtävät, myös kun on kyse koordinoinnista ja yhteistyöstä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä samoin kuin toimivaltaisten unionin elinten kanssa sekä avun antamisesta eurooppalaisille verkostoille, jotka toimivat näiden rikosten torjunnan kannalta suoraan merkityksellisten kysymysten parissa, myös rajatylittävissä tapauksissa;

c) miten täytäntöönpanosta vastaavien ammattihenkilöiden erikoistumista tuetaan, arvio ympäristörikosten torjumiseen osoitetuista resursseista ja arvio tähän liittyvistä tulevista tarpeista.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden kansallista strategiaa tarkastellaan ja päivitetään säännöllisin, enintään viiden vuoden väliajoin riskianalyysiin perustuvaa lähestymistapaa noudattaen, jotta voidaan ottaa huomioon ympäristörikollisuuden kehitys ja suuntaukset ja siihen liittyvät uhat.

22 artikla

Tilastotiedot

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käytössä on järjestelmä, jonka avulla voidaan kirjata, tuottaa ja antaa anonymisoituja tilastotietoja 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten ilmoittamis-, tutkinta- ja tuomioistuinvaiheista, jotta ne voivat seurata ympäristörikosten torjuntaa koskevien toimenpiteidensä tehokkuutta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin tilastotietoihin on vähintään sisällyttävä olemassa olevaa tietoa seuraavista:

a) niiden rikosten lukumäärä, jotka on rekisteröity tai joista on annettu tuomio jäsenvaltiossa;

b) niiden oikeustapausten määrä, joiden käsittely on lopetettu, myös kyseisen rikoksen vanhentumisajan päättymisen vuoksi;

c) niiden luonnollisten henkilöiden lukumäärä, jotka on

i) asetettu syytteeseen,

ii) tuomittu;

d) niiden oikeushenkilöiden määrä, jotka on

i) asetettu syytteeseen, tai

ii) tuomittu tai joille on määrätty sakkoja;

e) määrättyjen seuraamusten tyypit ja tasot.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden tilastoista julkaistaan yhteenveto vähintään kolmen vuoden välein.

4. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle vuosittain tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tilastotiedot 23 artiklassa tarkoitetussa vakiomuodossa.

5. Komissio julkaisee vähintään kolmen vuoden välein kertomuksen jäsenvaltioiden toimittamien tilastotietojen perusteella. Kertomus julkaistaan ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua siitä, kun 23 artiklassa tarkoitettu vakiomuoto on vahvistettu.

23 artikla

Täytäntöönpanovalta

1. Komissio vahvistaa viimeistään 21 päivänä toukokuuta 2027 täytäntöönpanosäädöksillä 22 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun, helposti saavutettavan ja vertailukelpoisen vakiomuodon tilastotietojen toimittamiseksi. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

2. Vakiomuoto tilastotietojen toimittamiseksi käsittää seuraavat osatekijät:

a) ympäristörikosten luokittelu;

b) laskentayksiköt;

c) raportointimuoto.

Yhteisymmärrys ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuista osatekijöistä on varmistettava.

24 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

3. Jos komitea ei anna lausuntoa, komissio ei hyväksy ehdotusta täytäntöönpanosäädökseksi, ja tuolloin sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklan 4 kohdan kolmatta alakohtaa.

25 artikla

Arviointi, raportointi ja uudelleentarkastelu

1. Komissio toimittaa viimeistään 21 päivänä toukokuuta 2028 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän direktiivin noudattamiseksi. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kyseisen kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.

2. Komissio toteuttaa viimeistään 21 päivänä toukokuuta 2031 tämän direktiivin vaikutuksen arvioinnin, jossa käsitellään tarvetta päivittää 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen ympäristörikosten luetteloa, ja toimittaa kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kyseisen kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot, mukaan lukien yhteenveto tämän direktiivin täytäntöönpanosta ja toteutetuista toimista 16–21 artiklan mukaisesti sekä tilastotietoja, kiinnittäen erityistä huomiota rajatylittävään yhteistyöhön. Mainittuun kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotus.

3. Komissio harkitsee säännöllisesti, onko 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvia rikoksia tarpeen muuttaa.

26 artikla

Direktiivin 2008/99/EY korvaaminen

Korvataan direktiivi 2008/99/EY niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, tämän kuitenkaan vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuksiin noudattaa määräaikaa, jonka kuluessa niiden on saatettava mainittu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, viittauksia direktiiviin 2008/99/EY pidetään viittauksina tähän direktiiviin. Niitä jäsenvaltioita, joita tämä direktiivi ei sido, sitoo edelleen direktiivi 2008/99/EY.

27 artikla

Direktiivin 2009/123/EY korvaaminen

Korvataan direktiivi 2009/123/EY niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, tämän kuitenkaan vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuksiin noudattaa määräaikaa, jonka kuluessa niiden on saatettava mainittu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, viittauksia direktiivin 2005/35/EY niihin säännöksiin, jotka on lisätty tai korvattu direktiivillä 2009/123/EY, pidetään viittauksina tähän direktiiviin.

Niitä jäsenvaltioita, joita tämä direktiivi ei sido, sitoo edelleen direktiivi 2005/35/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/123/EY.

28 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 21 päivänä toukokuuta 2026. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle.

Kyseisissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

29 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

30 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Brysselissä 11 päivänä huhtikuuta 2024.

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puheenjohtaja	*Puheenjohtaja*
R. METSOLA	H. LAHBIB